

Rubeus Egyesület „Szedervessző”
1076 Budapest, Thököly út 8.
www.rubeus.hu e-mail: rubeus@rubeus.hu

Romák társadalmi helyzetével és médiában való megjelenésével kapcsolatos lakossági felmérés

Kutatási jelentés

Készült a Kisebbségi és Emberi Jogi Alapítvány által, a TÁMOP-5.5.4.B-09/1 „A diszkrimináció csökkentésének elősegítése a médián keresztül” pályázati felhívásán nyertes **HOZZÁADOTT ÉRTÉK – Sikerek, eredmények, jó gyakorlatok a társadalmi befogadás terén** című pályázat keretében. A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg. Jelen kutatási beszámoló a **Médiaprogramok hatékonyságának vizsgálata** c. kutatás része.

2011. február

Tartalomjegyzék

I. Kérdezettek szocioökonómiai státusza.....	5
II. Romák társadalmi helyzetének megítélése.....	7
II.1. Ki a roma?	7
II.2. Romákkal szembeni diszkrimináció.....	9
III. Romák és a média.....	15
III.1. Elégedettség a romák bizonyos élethelyzeteivel.....	15
III.2. Diszkrimináció csökkentésében szerepet játszó aktorok.....	19
III.3. Médiaeszközök megítélése a diszkrimináció csökkentésében.....	22
III.4. A média romaképe.....	27
Összegzés.....	32
Melléklet.....	34

A *Médiaprogramok hatékonyságának vizsgálata* című kutatás a **Kisebbségi és Emberi Jogi Alapítvány** által a TÁMOP-5.5.4.B-09/1 „A diszkrimináció csökkentésének elősegítése a médián keresztül” pályázati felhívásán nyertes **HOZZÁADOTT ÉRTÉK – Sikerek, eredmények, jó gyakorlatok a társadalmi befogadás terén** című pályázat keretében készül a Rubeus Egyesület kutatóműhelyében. A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

Célunk egy olyan kutatás készítése, amely feltárja a médiahatások és az állampolgári vélemények alakulása, magatartásmódok formálódása közötti összefüggéseket, valamint vizsgálja a romákat sújtó előítéletek megjelenését és a vizsgált célcsoport média-reprezentációját. A médiaprogramok hatékonyságának vizsgálata kvalitatív és kvantitatív szociológiai módszerekkel történik. Kutatásunk három pillérből áll:

I. Kvantitatív módszertan segítségével egy országos *reprezentatív felnőtt lakosságra vonatkozó attitűdfelmérés* készül.

II. Ezt követően kvalitatív metodikára épülő *fókusz-csoportos kutatást* készítünk, ahol különböző életkori csoportokba tartozók esetében tárjuk fel, hogy a kérdezetteknek milyen a romákkal kapcsolatos attitűdje, mit gondolnak a vizsgálati célcsoport médiában való megjelenéséről, mely média eszközöket tartják a kérdezettek a leghatékonyabbnak, hogy csökkenjenek az előítéletek.

III. Emellett *statisztikai adatok másodelemzésével* - televíziós nézettségi adatok (korösszetétel, nem stb.), rádió hallgatói adatok, nyomtatott média esetén célcsoport elérésének módjai (hány alkalom, módszerek) *az információs utakat vizsgáljuk*.

Jelen beszámolóinkban a kutatás első pillérének eredményeit ismertetjük. A kutatás első szakaszában a hátrányos helyzetű romákkal kapcsolatos lakossági attitűdöket mértük fel, a velük szemben megnyilvánuló vélekedéseket, előítéleteket, valamint azt, hogy a vizsgálati célcsoport hogyan jelenik meg a médiában, erről hogyan vélekedik a lakosság. A média-reprezentáción túl a kérdőíves felmérés arra is választ ad, hogy mely média eszközöket tartják a leghatékonyabbnak a felnőtt lakosság tagjai, mely eszközök érik el leginkább a célt annak érdekében, hogy pozitív irányú vélemény- és magatartás formálódást érhessünk el a felnőtt lakosság körében.

Az országos reprezentatív felnőtt lakosságra vonatkozó attitűdfelmérés célja a médiahatások és az állampolgári vélemények alakulása, magatartásmódok formálódása közötti összefüggések, valamint a romákat sújtó előítéletek megjelenésének a feltárása. A minta nagysága 400 fő. Az adatbázis rétegzett, régióként nem és korcsoport, országosan pedig településtípus szerint reprezentatív. Az adatfelvétel módja: standard kérdőíves telefonos adatfelvétel, a kérdőív hossza: 15-20 perc. Az adatfelvételt a Kutatópont Közvélemény-kutató Kft. készítette 2011. január 31. - február 2. között. (A minta összetételét az 1. számú táblázat mutatja.)

Kutatási beszámolóink három fő egységből áll: 1) kérdezettek szocioökonómiai státuszának bemutatása, 2) lakosság romák társadalmi helyzetével kapcsolatos vélekedésének bemutatása, valamint 3) romák médiában való megjelenésével kapcsolatos vélemények ismertetése. Tanulmányunk a főbb megállapítások összegzésével zárul.

1. számú táblázat: A minta összetétele

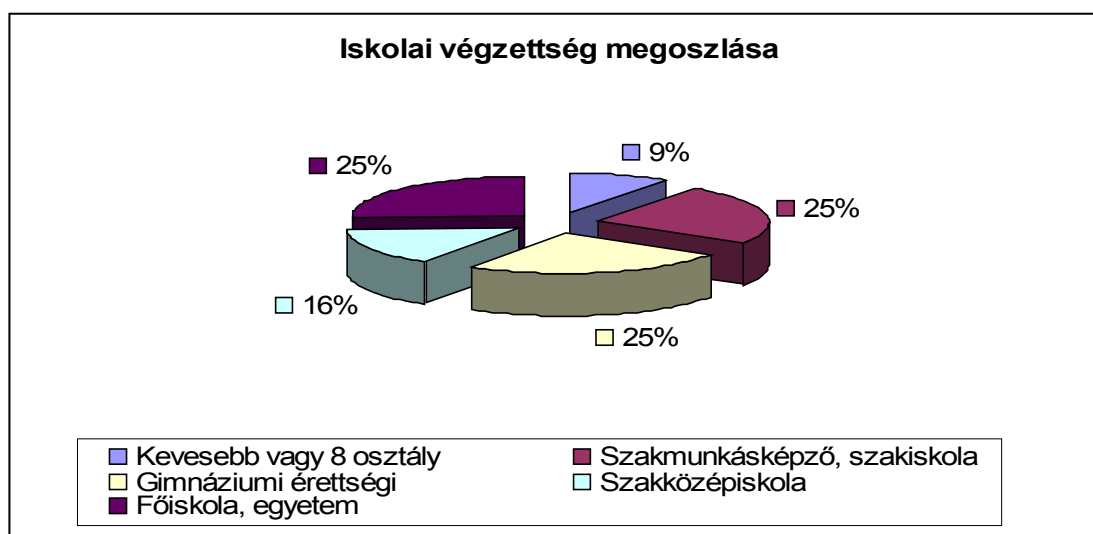
összes megkérdezett		400 fő
nem	férfi	47%
	nő	53%
kor	18 - 29	19%
	30 -44	27%
	45 - 59	26%
	60+	28%
lakóhely	Budapest	17%
	megyei jogú város	20%
	egyéb város	29%
	falu	33%

I. Kérdezettek szocioökonómiai státusza

Kutatásunk keretében 187 férfit (47%) és 213 nőt (53%) kérdeztünk meg. A minta 19%-a 18-29 éves, 27%-a 30-44 éves, 26%-a 45-59 éves, míg a 60 évesek és annál idősebbek aránya 28%. Településtípus szerint vizsgálva elmondható, hogy a kérdezettek 33%-a falusi, 29% városi lakos, megyeszékhelyen él a válaszadók 20%-a, míg a fővárosi kérdezettek aránya a mintában 17%. A legtöbben (22,4%) a Dél-Alföldi régióban élnek, a legkevesebben pedig a Közép-Dunántúlon (10%). A többi régióból a kérdezettek megoszlása egyenletes, 13-15% közötti.

Iskolai végzettség alapján a többség középfokú végzettséggel rendelkezik (65,4%). Szakmunkásképzőt, szakiskolát végzett 24,5%-uk, gimnáziumi érettséggel rendelkezik 25,3% és szakközépiskolába járt 15,5%. Az alacsonyabb végzettségűek aránya (8 osztály vagy annál kevesebb osztállyal rendelkezők) 9,3%. Diplomás a minta negyede (25,2%).

1. számú ábra: A kérdezettek iskolai végzettsége

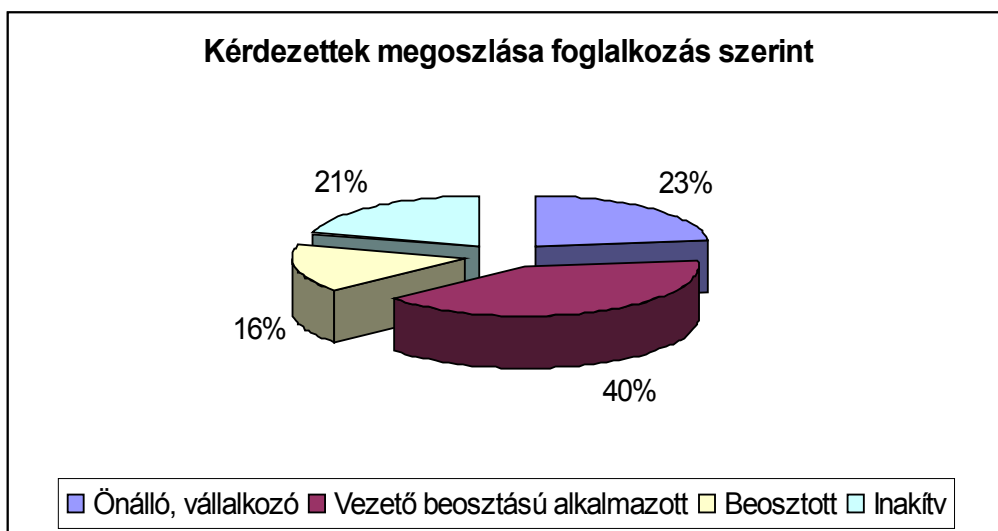

Családi állapot szerint 23,1% nőtlen vagy hajadon, 60,5% házastárssal vagy élettársassal él. 28 fő elvált (6,9%), míg 37 fő özvegy (9,2%). Egy kérdezett nem kívánta megadni a családi állapotát.

A kérdezettek foglalkozását illetően elmondható, hogy 40,4% (162 fő) vezető beosztású alkalmazott, az önálló, vállalkozók aránya 23,1%. Beosztottként dolgozik a kérdezettek

15,5%-a, az inaktívak aránya pedig 20,9%. Az inaktívokon belül jelentős a nyugdíjasok aránya, arányuk a teljes minta 30%-át teszi ki. A kérdezettek körében 4,6% a munkanélküliek aránya, míg 6,5%-uk tanuló. A kutatásban részt vettek legnagyobb arányban tehát vezető beosztásban dolgoznak alkalmazottként.

2. számú ábra: A kérdezettek foglalkozás szerinti megoszlása

A kérdezettek havi jövedelmi viszonyait tekintve elmondható, hogy kb. harmaduk (29,8%) kevesebb, mint havi 70 ezer forintból él. 71-100 ezer forint az egy főre eső jövedelme a kérdezettek 34,5%-ának, míg 35,6%-ának a jövedelme meghaladja a 100 ezer forintot.

Létrehoztunk egy ún. társadalmi státusz változót klaszterelemzés segítségével az egy főre jutó jövedelem, az iskolai végzettség és a foglalkozási pozíció változók alapján. Deprivált (iskolázatlan, alacsony jövedelmű, beosztott vagy inaktív) a minta közel fele (47,4%), 26,4% magas státuszú vezető vagy önálló, 12,4% magas státuszú alkalmazott és hasonló arányban (13,8%) a megkérdezettek alacsony státuszú (iskolázatlan és szegény) önállóak.

II. Romák társadalmi helyzetének megítélése

II.1. Ki a roma?

Kutatásunk keretében rákérdeztünk arra, hogy ki a roma származású a felnőtt lakosság véleménye szerint. Kilenc lehetséges válaszlehetőséget adtunk meg. **A kérdezettek szerint a barna bőrszín nem jelenti azt, hogy valaki roma származású**, a kérdezettek 90,9%-a ezzel tehát nem értett egyet. A cigány nyelv használata már sokkal inkább megosztotta a lakosságot: 32,6% egyet értett azzal, hogy roma származású az, aki cigány nyelvet beszél, viszont **jelentős azok aránya, aki szerint a cigány nyelv használata nem határozza meg a származást** (65% nem értett egyet, 2,3% pedig erről nem tudott nyilatkozni.)

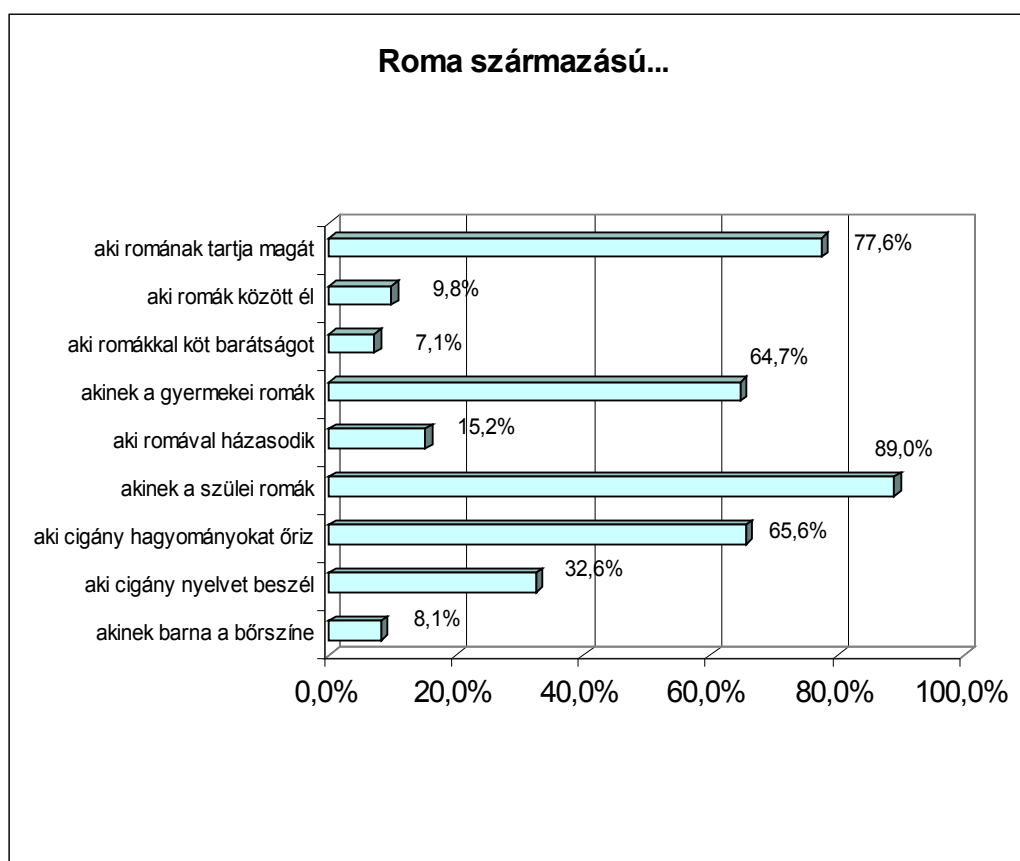
A cigány hagyományok őrzésével a többség azonosítja a származást, azaz 65,6% szerint roma az, aki őrzi a cigány hagyományokat. **Nagy arányú (89%-os) az egyetértés a tekintetben, hogy akinek a szülei romák, ő maga is roma származású**, viszont **80% körüli azok aránya, akik szerint egy roma származású személlyel való házastársi vagy élettársi kapcsolat létesítése nem jelenti azt, hogy az egyén roma származású maga is**. Ugyan a többség a szülők cigány származását a roma származás szempontjából meghatározónak tartották, csak **65% értett azzal egyet, hogy roma az, akinek a gyermekei romák**. **A romákkal való barátkozás, illetve a romák között élés a nagy többség szerint nem jelenti azt, hogy valaki roma lenne**. Az önbevallás kérdése valamelyest megosztotta a kérdezetteket, ugyan **a többség egyet értett azzal, hogy roma az, aki annak vallja magát** (77,6%), 81 kérdezett, azaz a minta 20,3%-a nem értett egyet.

Amennyiben rangsoroljuk, hogy mely tényezőket tartják a roma származás szempontjából a kérdezettek mérvadónak, azt láthatjuk, hogy **első helyre a származás tekintetében az kerül, hogy az illetőnek roma származásúak-e a szülei**. **Másodikként a leginkább az a meghatározó, hogy romának tartja-e magát valaki, míg harmadik a rangsorban az, hogy őrzi-e a cigány hagyományokat**. A következő táblázat a roma származás szempontjából meghatározó ismérvek rangsorát mutatja.

2. számú táblázat: Az Ön véleménye szerint ki a roma származású?

Roma származású az...	Egyet ért (%)	Rangsor
akinek barna a bőrszíne	8,1	8
aki cigány nyelvet beszél	32,6	5
aki cigány hagyományokat őriz	65,6	3
akinek a szülei romák	89	1
aki roma személlyel köt házastársi / élettársi kapcsolatot	15,2	6
akinek a gyermekei romák	64,7	4
aki romákkal köt barátságot	7,1	9
aki romák között él	9,8	7
aki romának tartja magát	77,6	2

3. számú ábra: Ki a roma származású a lakosság véleménye szerint?

A roma származás megítélése tekintetében nem találtunk szignifikáns kapcsolatot a nemmel, életkorral, iskolai végzettséggel, foglalkozással, településtípussal.

I.2. Romákkal szembeni diszkrimináció

Kutatásunk során kíváncsiak voltunk arra, hogy a kérdezettek hallottak-e az elmúlt 12 hónapban olyan esetről, amikor valakit roma származása miatt hátrányos megkülönböztetés ért. **A kérdezettek több mint 60%-a ilyen esetről nem hallott, viszont 142 fő (35,6%) tudott ilyen esetről.**

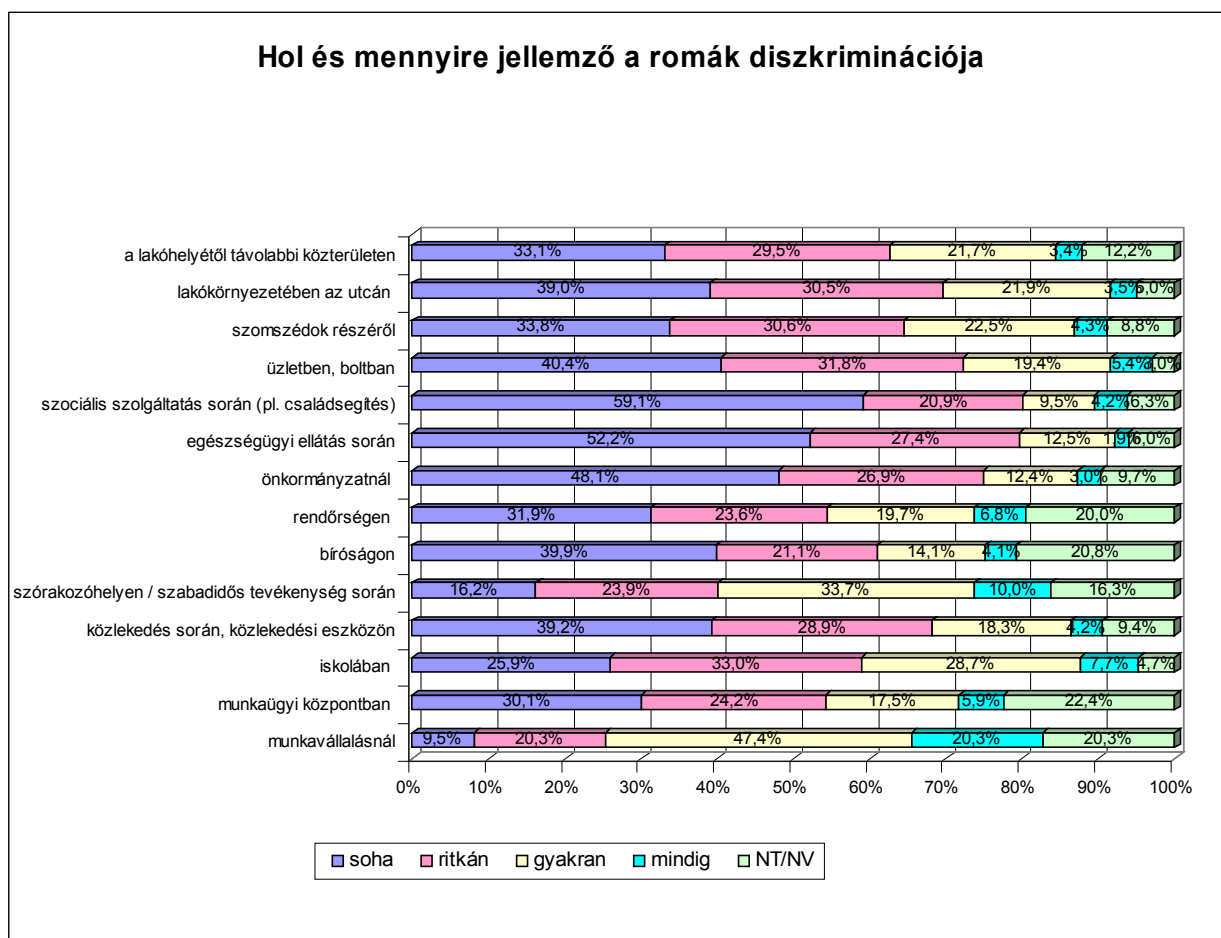
Válaszadóinkat arra kértük, hogy értékeljék, mennyire jellemző, hogy bizonyos helyeken, helyzetekben roma származása miatt hátrányos megkülönböztetés éri az adott személyt. **A többség úgy véli, gyakori (47,4%), hogy valakit a munkavállalás során diszkriminálnak,** a munkaügyi központról ezt 17,5%-ban gondolják. A kérdezettek szerint **az iskolai diszkrimináció 28,7%-ban gyakran fordul elő,** 7,7% viszont úgy válaszolt, hogy szinte minden esetben az iskolában hátrányos megkülönböztetés éri a roma gyermekeket. **Gyakori diszkriminációt feltételeznek a válaszadók a szórakozóhelyeket illetően, 33,7% szerint ez igen gyakori.** A közlekedési eszközökön, bíróságon, rendőrségen nem annyira jellemző a diszkrimináció, bár a **rendőrségi gyakorlatot 19,7% úgy látja, hogy gyakorta fordul elő hátrányos megkülönböztetés,** 6,8% szerint viszont ez a rendőrségi gyakorlatban szinte mindennaposnak mondható. **A segítő intézményeket, mint önkormányzat, szociális szolgálat, egészségügy kevésbé tartják diszkriminatívnak** a válaszadók, bár 9-12% azok aránya, akik szerint ezen intézmények gyakorlatában is előfordul, hogy diszkriminálják a klienseket származásuk alapján. A tömegközlekedési eszközökhöz és a rendőrségi gyakorlathoz hasonló arányban a kérdezettek szerint gyakran előfordul az, hogy a roma származás miatt hátrányos megkülönböztetés ér valakit az üzletekben. **Minden ötödik ember tehát úgy véli, hogy a tömegközlekedési eszközökön is gyakori a romák hátrányos megkülönböztetése.** Szintén a kérdezettek **ötöde gondolja úgy, hogy a lakókörnyezetben az utcán, illetve a lakókörnyezettől távolabbi közterületen gyakori a romák hátrányos megkülönböztetése.** Ugyanilyen arányban gondolják, hogy a szomszédok is jellemzően diszkriminálják a romákat.

Amennyiben rangsoroljuk, hogy hol a leggyakoribb, hogy a cigány származás miatt hátrány ér valakit, azt láthatjuk, hogy első helyen a munkavállalás, majd a szórakozás és az iskola áll. Legkevésbé a segítő szervezeteket tartja a lakosság kirekesztőnek. A szervezetek közül a rendőrségről inkább egy negatív kép rajzolódik ki, ott gyakran előfordul a kérdezettek szerint a származás miatti hátrányos megkülönböztetés.

3. számú táblázat: Az alábbi helyszíneken mennyire gyakori a romák hátrányos megkülönböztetése?

Hely megnevezése	Gyakran fordul elő (%)	Rangsor
munkavállalásnál	47,4	1
munkaügyi központban	17,5	10
iskolában	28,7	3
közlekedés során, közlekedési eszközön	18,3	9
szórakozóhelyen / szabadidős tevékenység során	33,7	2
bíróságon	14,1	11
rendőrségen	19,7	7
önkormányzatnál	12,4	13
egészségügyi ellátás során	12,5	12
szociális szolgáltatás során (pl. családsegítés)	9,5	14
üzletben, boltban	19,4	8
szomszédok részéről	22,5	4
lakókörnyezetében az utcán	21,9	5
a lakóhelyétől távolabbi közterületen	21,7	6

4. számú ábra: Az Ön véleménye szerint mennyire jellemző, hogy valakit roma származása miatt ér hátrányos megkülönböztetés az alábbi helyeken?

Az egyes helyszínek közül, hogy hol ér hátrányos megkülönböztetés valakit, az iskola, mint szintér és az életkor, valamint a településtípus mutat összefüggést. A korcsoportok mentén felfelé haladva **az idősebb korosztályba tartozók kevésbé gondolják úgy, hogy gyakran fordul elő, hogy valakit roma származása miatt az iskolában hátrányos megkülönböztetés ér.** Amíg a legfiatalabb korosztályba tartozók (18-29 évesek) 42,9%-a véli úgy, hogy ez gyakran, illetve szinte mindig előfordul, addig a 45-59 éveseknél ez az arány 26,9%. A 60 évesek és annál idősebbek közül pedig minden harmadik úgy véli, hogy ez sose fordul elő. Településtípus mentén vizsgálva pedig **jellemzően a megyeszékhelyen (37,8%) és a fővárosban élők (47,2%!)** gondolják úgy, hogy a romák kirekesztése **jellemző iskolai gyakorlat.** A falvakban és városokban élők esetében azt mondhatjuk, hogy minden 3,1-dik, illetve 2,9-dik, a megyeszékhelyen élők közül minden 2,6-dik, míg a fővárosban élők közül minden 2,1-dik kérdezett szerint ez jellemző gyakorlat.

Láthattuk, hogy a romákkal szembeni hátrányos megkülönböztetés kiemelt színtere volt a szórakozóhely. Közel 45% vélte úgy, hogy ez jellemző gyakorlat. A szórakozóhely kirekesztő megítélése az életkorral és az iskolai végzettséggel mutat szignifikáns kapcsolatot. **A fiatalok közel 60%-ban gondolják úgy, hogy ez gyakori, illetve szinte minden alkalommal előforduló gyakorlat.** Az idősebb korosztály felé haladva csökken azok aránya, akik a szórakozóhelyeket, illetve a szabadidős tevékenységet nyújtó helyeket olyan helynek tartják, amely kirekesztő a romákkal szemben. A 60 év feletieknek már csak 31,8%-a vélekedett így, míg a legfiatalabb korcsoportnak közel fele. Feltehetően a fiatalok személyes tapasztalatokkal, szórakozóhelyeken szerzett benyomásokkal is jobban rendelkezhettek. **Iskolai végzettséget tekintve pedig a magasabb végzettség felé haladva többen gondolják úgy, hogy a szórakozóhelyeken jellemző gyakorlat a kirekesztés.** (Az alapfokú végzettségűek 40,5%-a, a középfokú végzettségűek 42,5%-a, míg a felsőfokú végzettségűek 48,5%-a gondolja így.)

Az életkor és a szomszédok kirekesztő hozzáállása is összefüggést mutat, valamint a szomszédokról való vélekedést a régió és a településtípus változók is meghatározzák. **A szomszédok esetében szintén a fiatalok azok, akik negatív álláspontot képviselnek, 36,4%-uk szerint a romák szomszédok általi hátrányos megkülönböztetése gyakorta előfordul.** A legidősebb korosztályba tartozók esetében az ezen véleményen lévők aránya már csak 21,8%. Településtípus szerint az látható, hogy a falusiak szerint ez kevésbé fordul elő (44,7%-ik szerint soha nem fordul elő ilyen), míg **a fővárosiak közel fele (44,2%) azon a véleményen van, hogy a szomszédok általi kirekesztés jellemző gyakorlat.** A regionalitás tekintetében **a szomszédok negatív megítélése leginkább a Közép-Magyarországi régióban élőkre jellemző (37,7%-ban gyakori jelenségnek tartják a szomszédok kirekesztését), szintén jellemző ez a vélekedés az Észak-Alföldiekre (34%), a Dél-Alföldi lakosokra (28,6%) és a Nyugat-Dunántúlon élőkre (27,9%).**

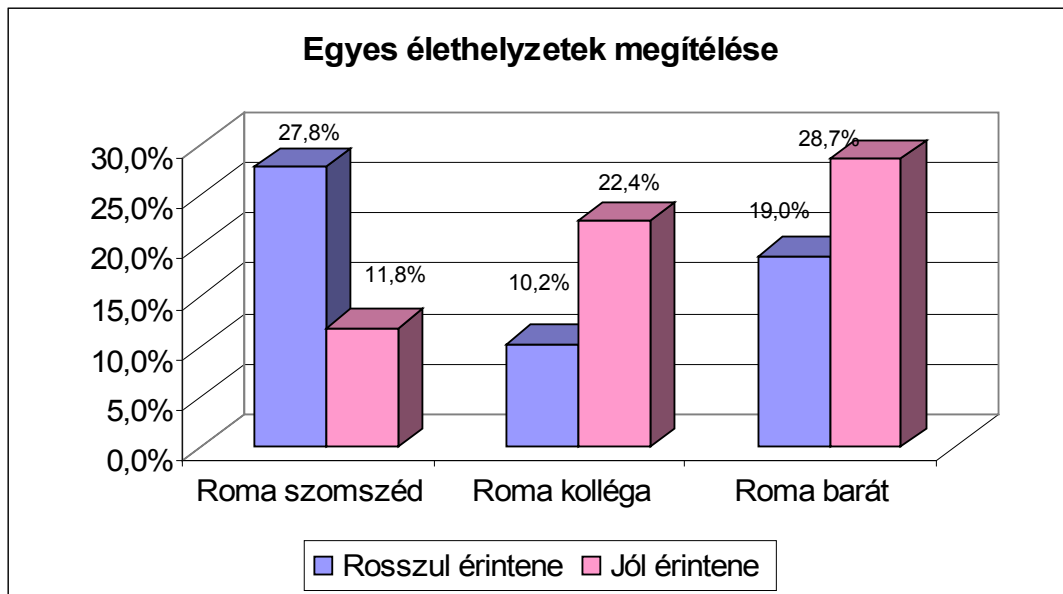
A lakókörnyezetben tetten érhető hátrányos megkülönböztetést jellemzően a fiatalok tartják gyakorinak, illetve többen mindennaposnak. A 18-29 évesek szerint ez 40,3%-ban jellemző gyakorlat. Az életkori csoportokban felfelé haladva egyre kevésbé jellemző ez a vélekedés. **A fiatalok szerint a romák hátrányos megkülönböztetése a lakóhelytől távolabbi közterületen is jellemző (38,2% gondolja így).** Az idősebbek felé haladva csökken az ezzel egyetértők aránya (pl. a 60 évesek vagy annál idősebbek esetében ez az arány 18,9%). **Iskolai végzettség mentén ugyan nagy különbség nem mutatható ki, de a**

magasabb végzettségűek szerint gyakoribb, hogy a lakókörnyezetben ér valakit származása miatt hátrányos megkülönböztetés. A települési hierarchiában felfelé haladva pedig nő azok aránya, akik szerint gyakori az utcán való diszkrimináció. A falusiak 21,2%-a, míg a fővárosiak 34,2%-a gyakorinak tartja ezt a jelenséget.

Rákérdeztünk arra is, hogy bizonyos szituációk hogyan érintenék a kérdezetteket. Jellemzően semleges válaszokat kaptunk a tekintetben, hogy a kérdezett hogyan érintené, ha roma szomszédja lenne. 55,6% szerint ez se nem lenne rossz, se nem lenne jó a számára. 11% ezzel kapcsolatban pozitívan nyilatkozott, közel 5% viszont nem tudott erről érdemben nyilatkozni. **30% körüli azok aránya, akiket a cigány szomszéd ténye rosszul érintene.** A roma munkatárssal kapcsolatban is a semleges válaszok dominálnak (61,5%-ban), **a roma kolléga 10 százalék esetében vált ki negatív érzéseket. A roma barátság közel 20%-ban tűnik elképzelhetetlennek, 45,2% semleges álláspontot képvisel, míg közel 30% pozitívnak tekinti a roma barátságot.**

A vizsgált élethelyzetek tekintetében tehát legkevésbé szomszédja szeretne lenni a legtöbb kérdezett a romáknak. Barátként és kollégaként inkább eltudják képzelni a romákat, azaz jellemzően pozitívan reagáltak a válaszadók, vagy egy ilyen élethelyzet elképzelése semleges érzelmeket váltott ki belőlük. Szignifikáns kapcsolatot egyedül a között találtunk, hogy mi a legmagasabb iskolai végzettsége, valamint mi a társadalmi státusza a kérdezettnek és hogyan érintené, ha roma szomszédja lenne. **A magasabb végzettségűek sokkal elutasítóbbak a kérdésben:** míg az alacsony végzettségűek 5,9%-át érintené rosszul, ha roma lenne a szomszédja, addig a középfokú végzettségűek esetében ez az arány 31,3%, a felsőfokú diplomával rendelkezők körében pedig 26,7%. **A leginkább a magas státuszú alkalmazottak nem örülnének annak, ha roma szomszédjaik lennének (36,7%), az iskolázatlan és szegény, önálló csoportjába soroltak a legkevésbé elutasítóak a roma szomszédokkal szemben.**

5. számú ábra: Az Ön véleménye az egyes romákkal kapcsolatos élethelyzetekről?

Abban azonban **többnyire egyet értettek**, (66,2%-uk) **hogy romának lenni inkább hátrány**, 9,5% szerint azonban ez előny a társadalomban. Nincs jelentősége a cigány származásnak 17% véleménye szerint.

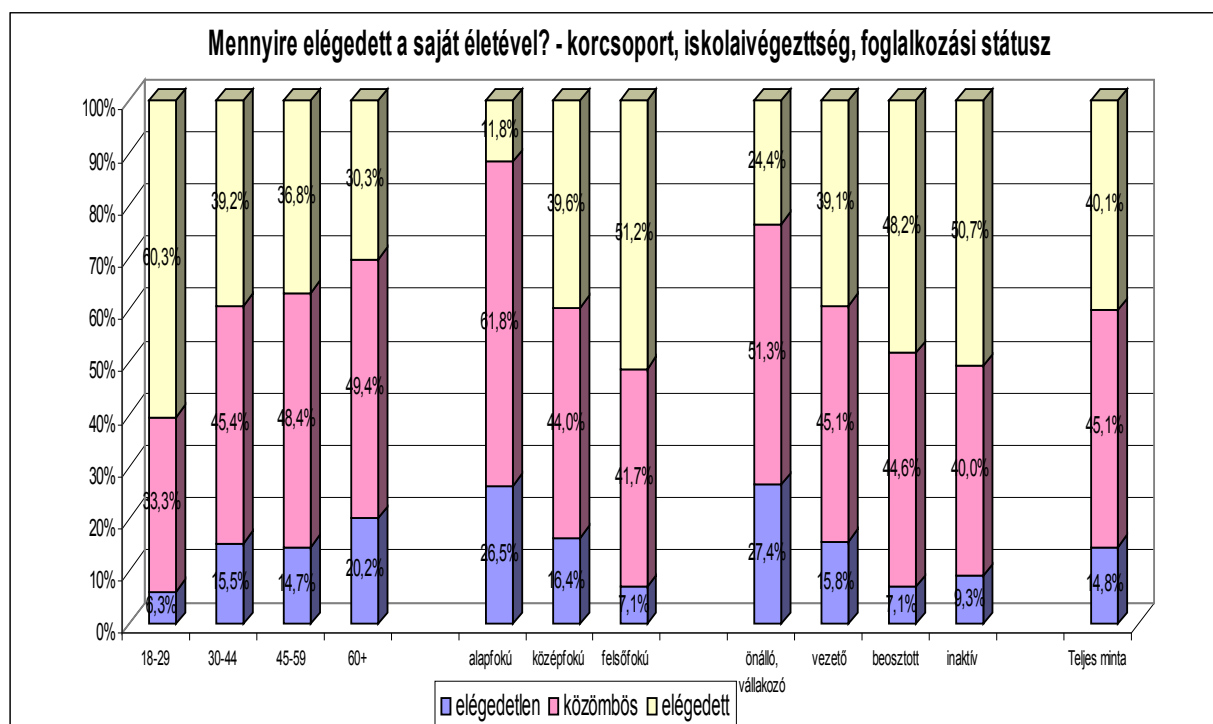
III. Romák és a média

III.1. Elégedettség a romák bizonyos élethelyzeteivel

Kutatásunk központi kérdése volt a felnőtt lakosság romákkal kapcsolatos percepciója. Ennek egyik fontos mutatója, hogy hogyan értékelik a kérdezettek a romák helyzetét, illetve a többségi társadalom helyzetét, valamint, hogy milyen különbség figyelhető meg a kettő megítélésében.

Mielőtt rátérnénk a romák helyzetének lakossági megítélésére, fontos megjegyezni, hogy a kérdezettek többsége közömbösen vagy elégedetten nyilatkozott a saját életéről. A saját életével elégetlenek aránya mindössze 14,8 százalék.

6. számú ábra: Saját élettel kapcsolatos elégedettség életkor, iskolai végzettség és foglalkozás alapján

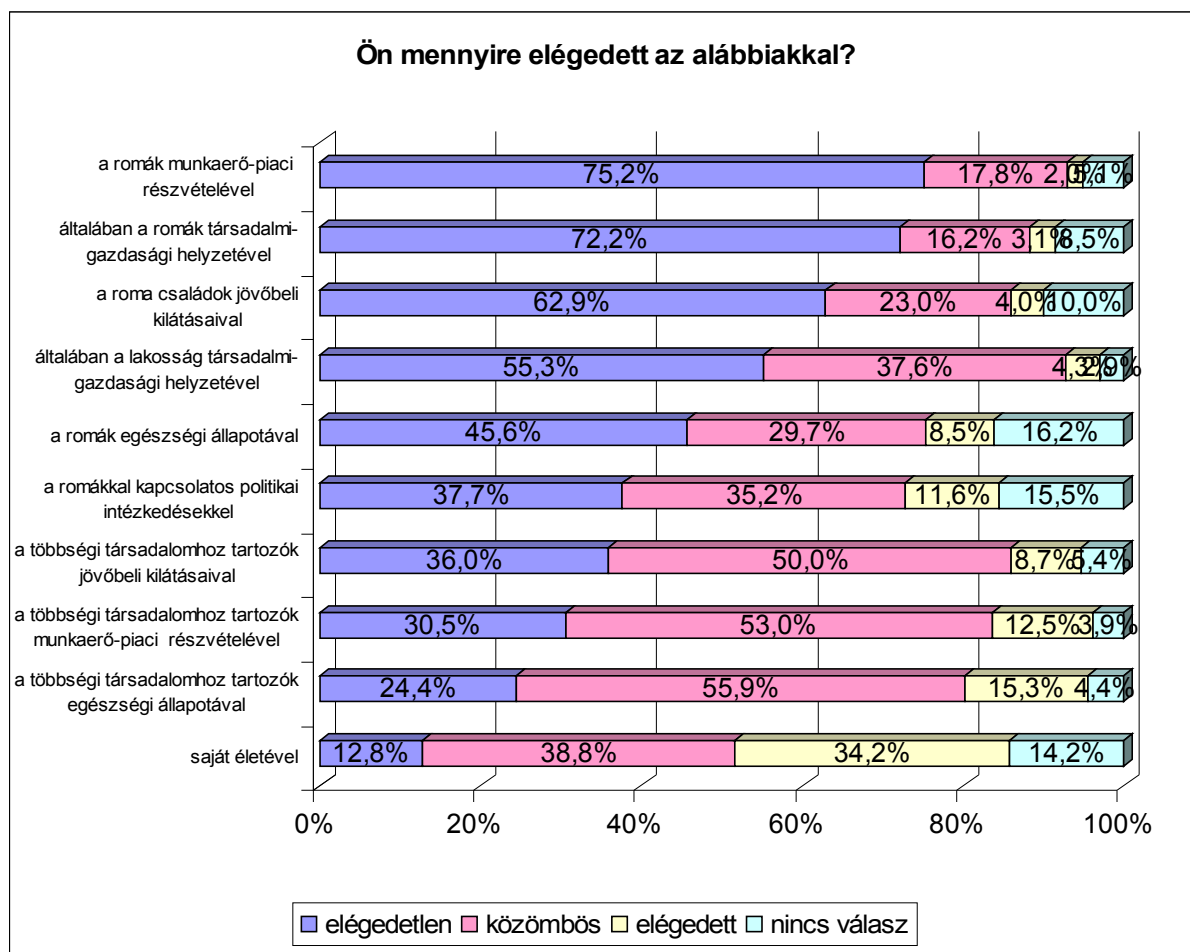

A kérdezettek többsége tehát elégedett (40,1%) vagy közömbös (45,1%) a saját életével. Életkor szerint jelentős eltérés figyelhető meg a saját élettel való elégedettség kapcsán. A legelégedettebbek a fiatalok, azaz a 18 és 29 év közöttiek (60,3%) és az elégedetlenek aránya a legidősebbek körében a legnagyobb (20,2%). Szintén jelentős különbség figyelhető meg a

saját életről való elégedettség és az iskolai végzettség szerint. A felsőfokú végzettségűek többsége (51,2%) elégedett az életével, míg az alacsony végzettségűek döntően közömbösen nyilatkoztak (61,8%) és körükben az elégedettek aránya mindössze 11,8%, a középfokú végzettségűek a teljes mintához hasonlóan leginkább elégedettek (39,6%), illetve közömbösek (44,8%). A saját étellel való elégedettség és a foglalkozási státusz között is találtunk összefüggést. A legkevésbé az önállóak és vállalkozók elégedettek az életükkel, körükben az elégedetlenek aránya 27,4 százalék, ezzel szemben az inaktívok több, mint fele (50,7%) elégedett az életével.

Összességében elmondható, hogy a kérdezettek döntően elégedettek vagy közömbösek a saját életükkel, míg adataink azt jelzik, hogy a romák helyzetével kapcsolatosan nagyfokú elégedetlenség figyelhető meg a felnőtt lakosság körében.

7. számú ábra: Elégedettség a romák és a többségi társadalom tagjainak különböző élethelyzeteivel

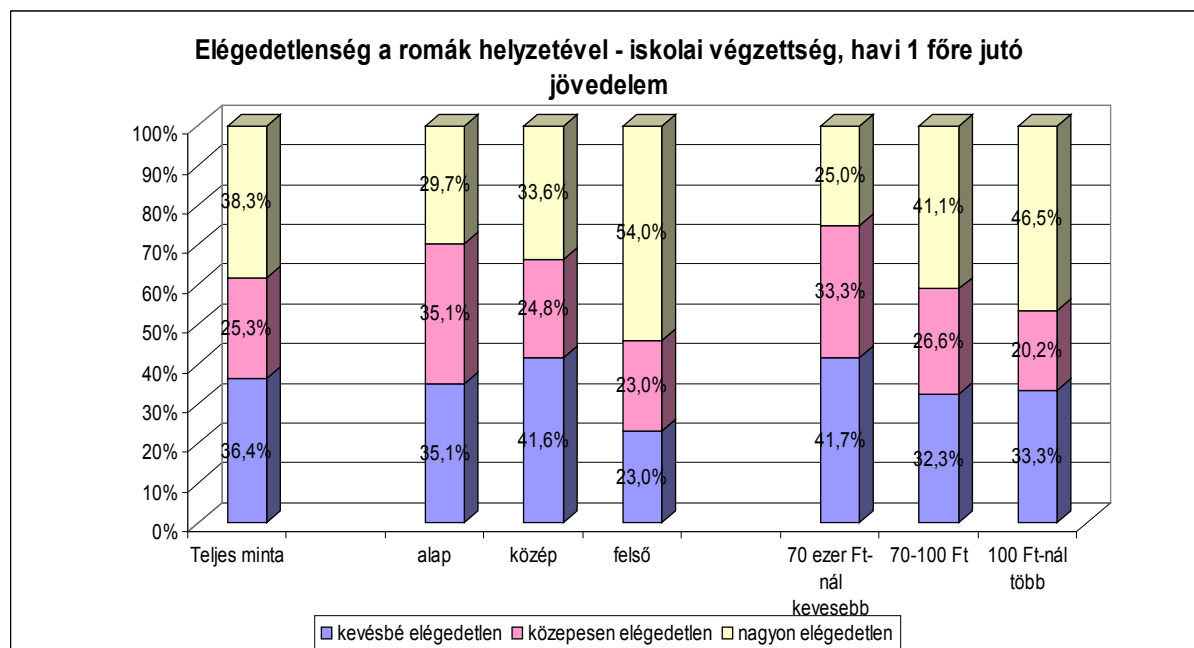

A felnőtt lakosság a romák helyzetével alapvetően elégedetlen. A kérdezettek túlnyomó többsége (75,2%) elégedetlen a romák munkaerő-piaci helyzetével és társadalmi-gazdasági helyzetével (72,2%). A többség (62,9%) elégedetlen továbbá a roma családok jövőbeli kilátásaival. A romák egészségi állapotára vonatkozóan a kérdezettek közel fele (45,6%), szintén elégedetlenségét fejezte ki, bár ezzel kapcsolatban többen adtak (29,7%) semleges választ is. A romákkal kapcsolatos politikai döntések vonatkozásában pedig a semlegesek (35,7%) és elégedetlenek aránya (37,7%) hasonló.

A többségi társadalom vonatkozásában a legnagyobb elégedetlenséget a lakosság társadalmi- gazdasági helyzetére vonatkozóan fejezték ki a kérdezettek (elégedetlen 55,3%). A többségi társadalomra vonatkozó többi kérdés esetében a kérdezettek többsége semleges, közömbös választ adott. A kérdezettek fele se nem elégedett, se nem elégedetlen a többségi társadalom jövőbeni kilátásaival, 53 százalék elégedett is, meg nem is a többségi társadalom munkaerő-piaci részvételével és 55,9 százalék közömbösen nyilatkozott a lakosság egészségi állapotáról is.

A kérdésekre adott válaszok alapján létrehoztunk egy, a **romák helyzetével való elégedetlenség** változót, ahol a kevésbé elégedetlen azt jelenti, hogy a válaszadó kettő vagy annál kevesebb romákkal kapcsolatos kérdés kapcsán fejezte ki elégedetlenségét, a közepesen elégedetlen kategóriába azok tartoznak, akik három kérdés esetében fejezték ki elégedetlenségüket, míg a nagyon elégedetlenek kategóriába azokat soroltuk, akik négy vagy több kérdés esetében válaszolták azt, hogy elégedetlenek.

8. számú ábra: Romák helyzetével kapcsolatos elégedetlenség iskolai végzettség és jövedelem alapján

Adataink azt jelzik, hogy a válaszadók között szinte megegyező arányban találjuk a kevésbé elégedetleneket (36,4%) és a nagyon elégedetleneket (38,3%). A romák helyzetével való elégedetlenség azonban az iskolai végzettség és a jövedelmi helyzet szerint jelentős különbséget mutat.

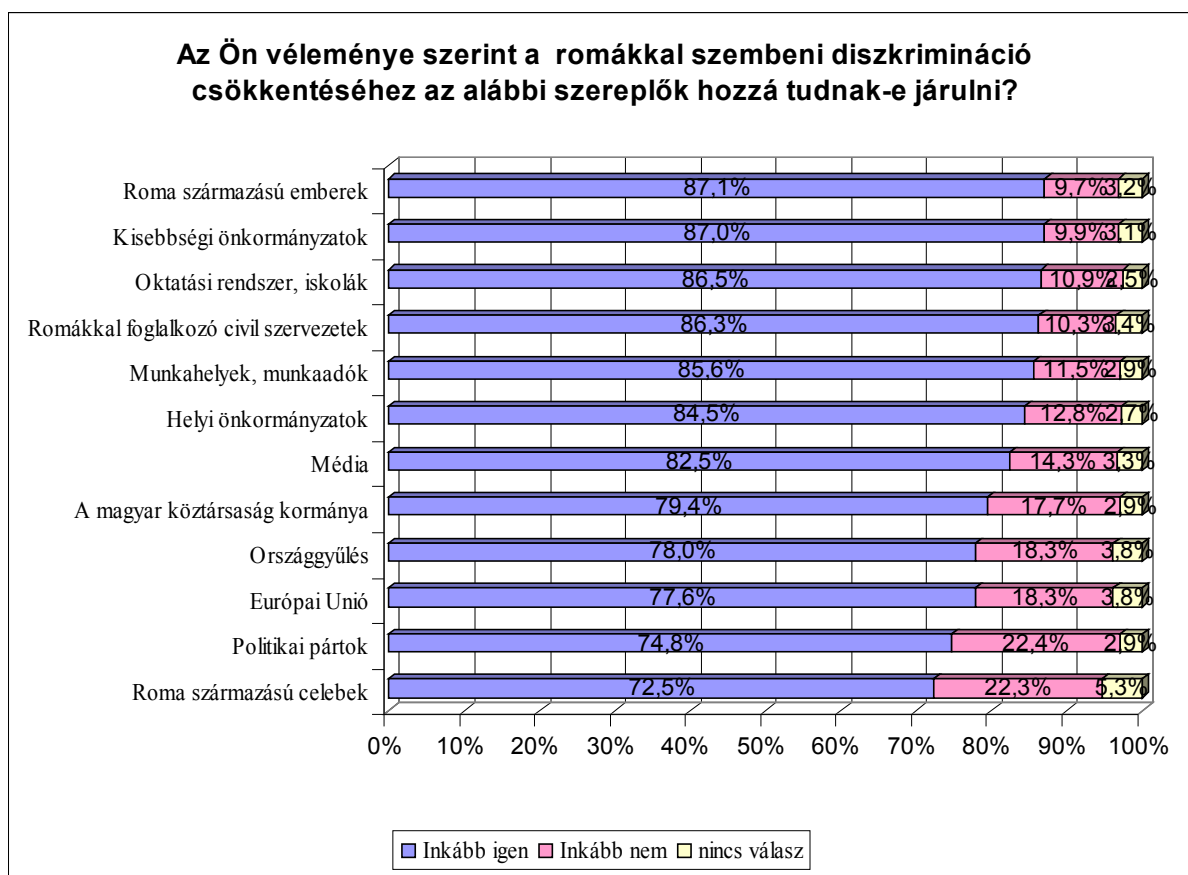
A felsőfokú végzettségűek között lényegesen nagyobb arányban találunk nagyon elégedetleneket (54%), mint az összes megkérdezett között. Az alacsony végzettségűek között a nagyon elégedetlenek aránya mindössze 29,7%. A középfokú végzettségűek között a legnagyobb arányban a kevésbé elégedetleneket találjuk (41,6%). Jövedelem szerint a 100 ezer Ft-nál magasabb havi 1 főre jutó jövedelemmel rendelkezők közel fele (46,5%) nagyon elégedetlen a romák helyzetével.

Hasonló arányban találunk nagyon elégedetleneket a 70-100 ezer havi 1 főre jutó jövedelemmel rendelkezők között is (41,1%). A legalacsonyabb jövedelmi kategóriába tartozók körében a nagyon elégedetlenek aránya mindössze 25 százalék, körükben a legtöbben (41,7%) kevésbé elégedetlenek a romák helyzetével.

III.2. Diszkrimináció csökkentésében szerepet játszó aktorok

A vizsgálat során arra is választ kerestünk, hogy a lakosság véleménye szerint **kik azok a szereplők, akik leginkább hozzájárulhatnak a romákkal szembeni diszkrimináció csökkentéséhez.** A válaszadók többsége az összes felsorolt szereplő esetében azt nyilatkozta, hogy hozzá tudnának járulni a romák elleni diszkrimináció csökkentéséhez.

9. számú ábra: Romákkal szembeni diszkrimináció csökkentéséhez hozzá járulni tudó szereplők

A legtöbben a roma származású emberekről gondolják azt, hogy hozzá tudnának járulni a romákkal szembeni diszkrimináció csökkentéséhez (87,1%). Hasonlóan magas azoknak az aránya is, akik a kisebbségi önkormányzatok diszkrimináció ellenes szerepét pozitívan ítélték meg. Emellett a kérdezettek több, mint 80 százaléka nyilatkozott még az oktatási rendszer, iskolák (86,5%), a romákkal foglalkozó civil szervezetek (86,3%), a munkahelyek, munkaadók (85,6%), a helyi önkormányzatok (84,5%) és a média (82,5%) romák elleni diszkrimináció csökkentéséről játszott szerepéről pozitívan.

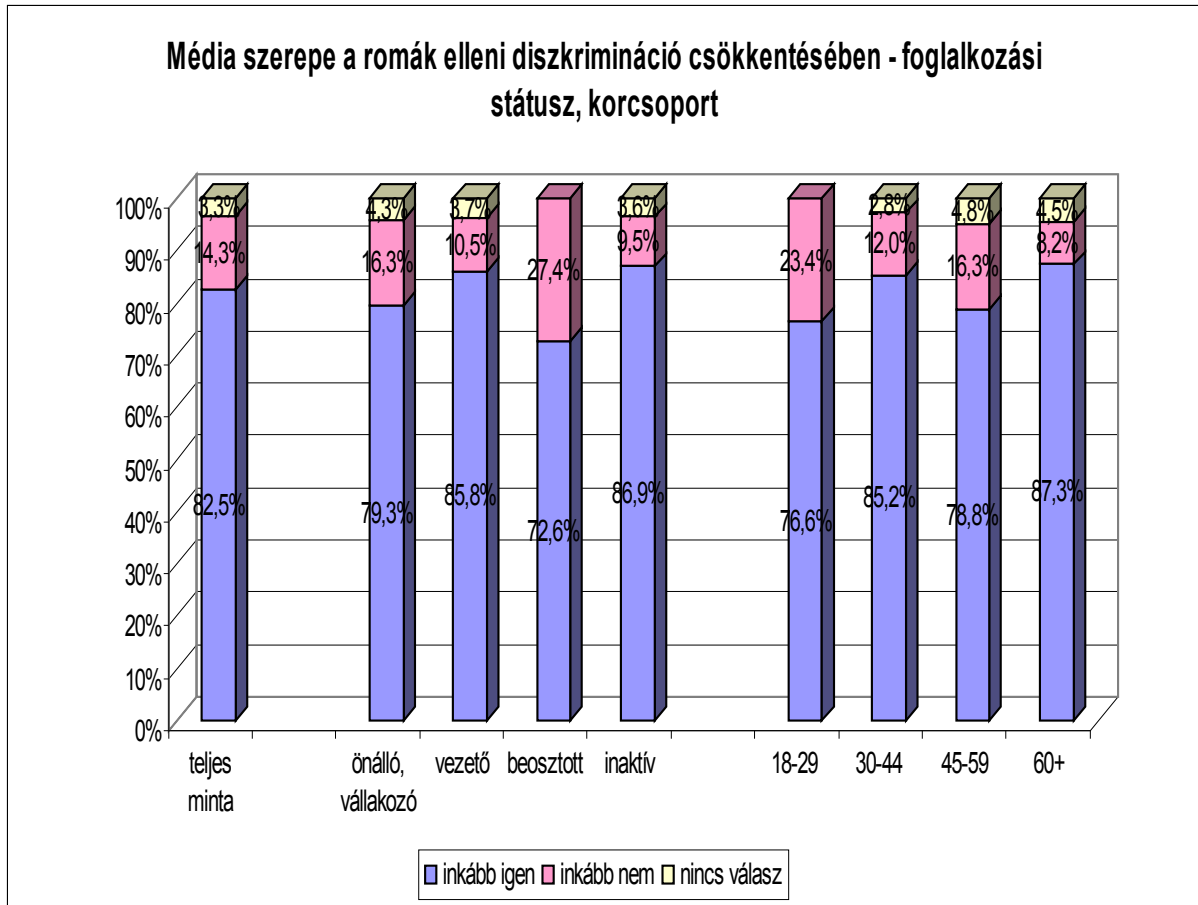
A legtöbben negatívan a politikai pártok (22,4%) és a roma származású celebek (22,3%) szerepével kapcsolatosan nyilatkoztak, de arányuk egyik esetben sem éri el az összes megkérdezett egynegyedét sem.

Adataink azt jelzik, hogy a felnőtt lakosság véleménye szerint a romákkal szembeni diszkriminációhoz a társadalom minden jelentősebb intézménye és szereplője, valamint a romák és a romákkal foglalkozó civilek egyaránt hozzá tudnak járulni, a diszkrimináció csökkentése tehát mindenki közös felelőssége kell, hogy legyen.

A média roma diszkrimináció csökkentésében játszott szerepe kutatásunk egyik központi kérdése. Ezért megnéztük, hogy milyen összefüggés mutatkozik a lakosság különböző társadalmi jellegzetességei és a média szerepéről alkotott vélemények között. Az iskolai végzettség, jövedelem, a nem és a lakóhely típusa szerint nincs szignifikáns különbség a média megítélését illetően. Különbség figyelhető meg azonban a foglalkozási státusz és a korcsoport szerint.

A foglalkozás tekintetében a minta egészéhez képest a beosztott státuszúak mutatnak lényeges különbséget, esetükben a média diszkrimináció csökkentésében játszott szerepét negatívan értékelők aránya 27,4 százalék, szemben a teljes minta 14,3 százalékos arányával. Korcsoport szerint pedig a legnagyobb eltérést a mintától a fiatal korcsoport mutatja, esetükben is magasabb a média szerepét negatívan megítélők aránya (23,4%).

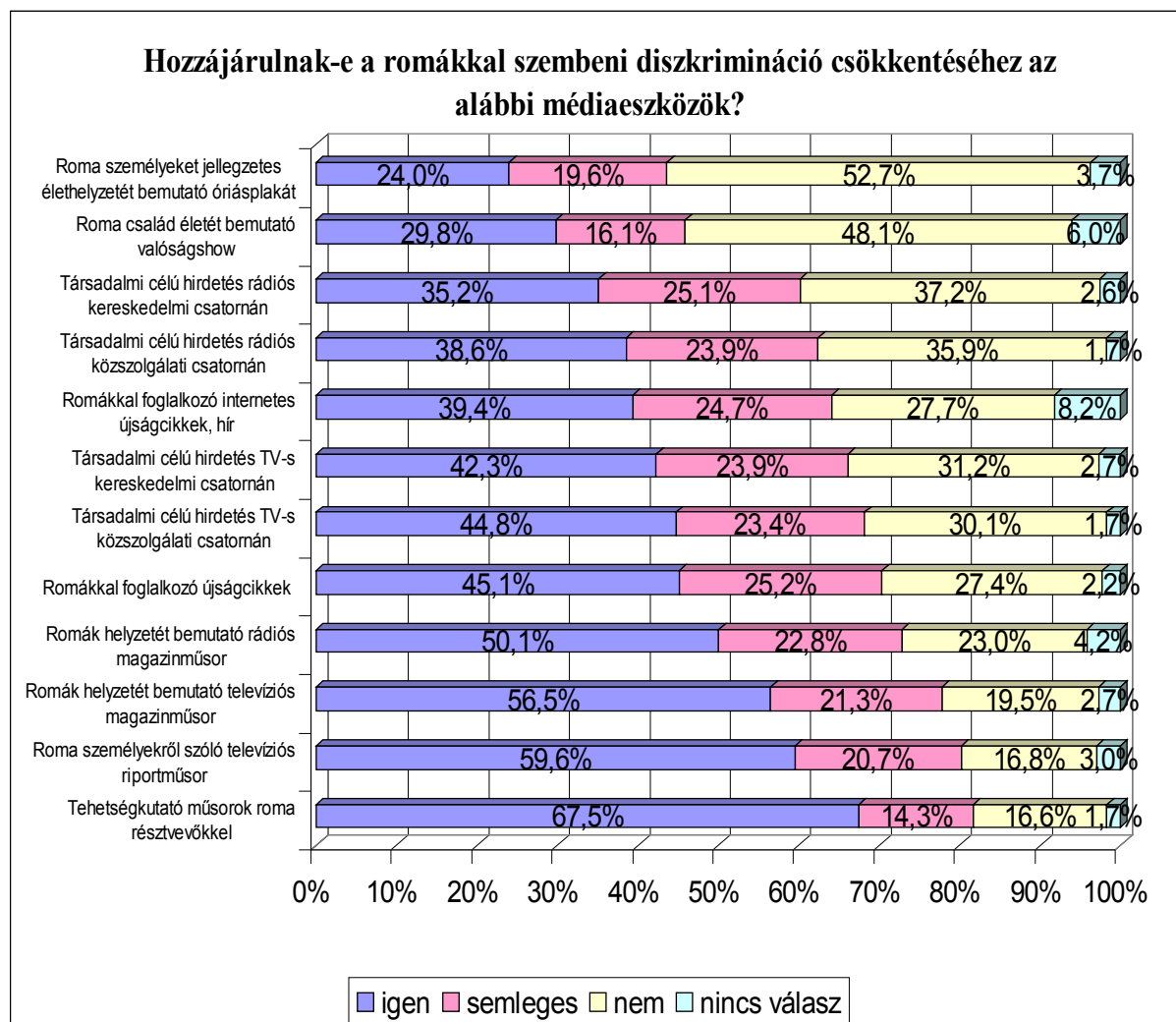
**10. számú ábra: A média szerepe a romákkal szembeni diszkrimináció csökkentésében
foglalkozás és korcsoport szerint**

A média szerepére vonatkozóan a kutatás során részletesen is megkérdeztük a különböző médiaeszközök diszkrimináció csökkentésében játszott szerepéről a lakosság véleményét. A következőkben az egyes médiaeszközök szerepét ismertetjük.

III.3. Médiaeszközök megítélése a diszkrimináció csökkentésében

11. számú ábra: Az egyes médiaeszközök megítélése a romákkal szembeni diszkrimináció csökkentése terén

Adataink szerint a **legtöbben (67,5%) a romákat is szerepeltető tehetségkutató műsorokról gondolják azt, hogy médiaeszközként hozzájárulnak a romák elleni diszkrimináció csökkentéséhez**. Emellett a kérdezettek több mint fele tulajdonít pozitív szerepet a romákról szóló televíziós riportműsoroknak (59,6%), a romák helyzetét bemutató televíziós (56,5%) és rádiós (50,1%) magazinműsoroknak. Többen vélekednek a kérdezettek közül pozitívan emellett a romákkal foglalkozó újságcikkek (45,1%), a társadalmi célú hirdetésekről a közszolgálati (44,8%) és a kereskedelmi (42,3%) televíziókban, illetve a romákkal foglalkozó internetes cikkekről (39,4%). A rádióban megjelenő társadalmi célú

hirdetésekről pozitívan és negatívan vélekedők egyenletesen oszlanak meg a kérdezettek között, úgy tűnik ezzel kapcsolatban nem figyelhető meg lakossági konszenzus.

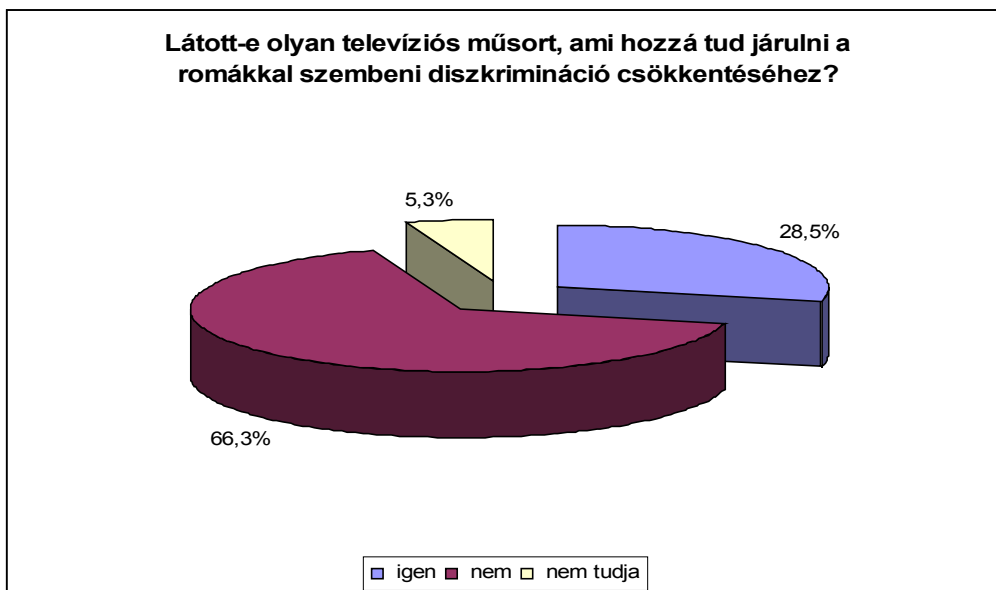
Mindezekkel szemben **két médiaeszköz esetében fogalmazott meg a lakosság negatív értékítéletet a diszkrimináció csökkentésében játszott szerepéről. Az egyik a roma család életét bemutató valóságshow**, amelyről a kérdezettek 48,1 százaléka nyilatkozta azt, hogy nem járul hozzá a romákkal szembeni diszkrimináció csökkentéséhez. **A másik pedig a roma személyek élethelyzetét bemutató óriásplakát**, amiről a válaszadók több, mint fele (52,7%) gondolja azt, hogy nem járul hozzá a diszkrimináció csökkentéséhez.

Adataink azt jelzik, hogy azoknak a médiaeszközöknek a legjobb a megítélése, amelyek valamilyen személyes aspektusát képesek megjeleníteni a roma közösségnek, személyeknek (pl. tehetségkutató, riportműsor, magazinműsor). A legjelentősebb hatást alapvetően a különböző televíziós eszközöknek tulajdonítják, az újság és az internet megítélése már kevésbé pozitív. A társadalmi célú hirdetések esetében csak a televíziós megjelenés esetében fogalmaztak meg pozitív véleményt a kérdezettek, a rádióban megjelenő ilyen jellegű eszközök megítélése kettős.

Összességében tehát azt mondhatjuk, hogy a televízióban megjelenő személyesebb, az élethelyzet, személy, probléma, stb. megismerését részletesebben bemutatni képes médiaeszközökről gondolják a legtöbben, hogy pozitív hatása lehet a romák elleni diszkrimináció csökkentésében.

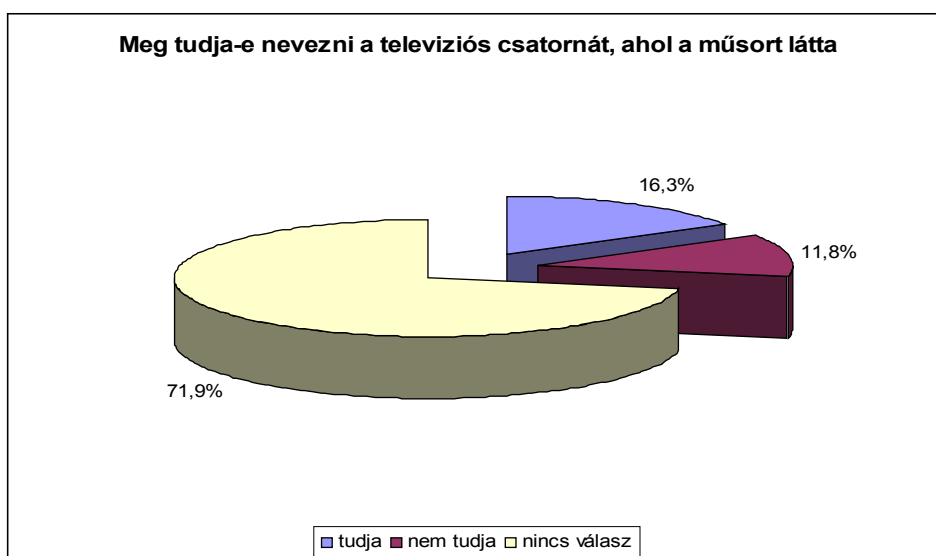
Tovább finomítva a képet fontos megjegyezni, hogy **a kérdezettek többsége (66,3%) úgy gondolja, hogy az elmúlt 12 hónap során nem látott olyan televíziós műsort, amely képes a romákkal szembeni diszkrimináció csökkentéséhez hozzájárulni a romák élethelyzetével kapcsolatos minőségi tájékoztatás révén.**

12. számú ábra: Látott-e olyan műsort, ami a romákkal szembeni diszkrimináció csökkentéséhez képes hozzájárulni?

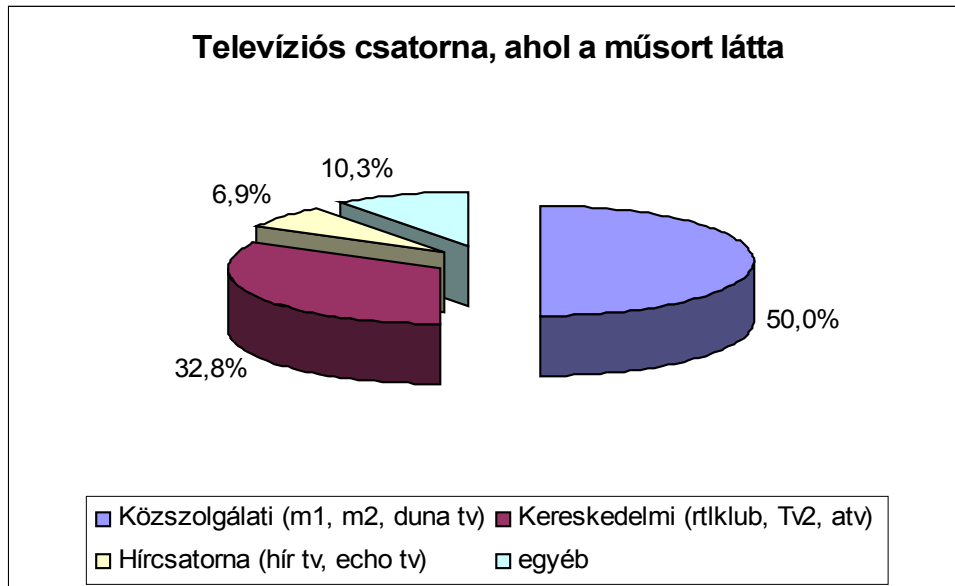
Emellett pedig a kérdezetteknek csupán **16,4 százalék**a nyilatkozta azt, hogy látott ilyen műsort és meg is tudja nevezni azt. Kérdésünkre a kérdezettek mindössze 14,7 százaléká nevezte meg valójában is a televízió csatornát, ahol a műsort látta és ennél is kevesebben, 9,2%, azaz 59 fő nevezte meg a műsort is.

13. számú ábra: Meg tudja-e nevezni a csatornát, ahol a műsort látta?

A kérdésre válaszolók fele (50%) valamilyen közszolgálati csatornát (m1, m2, Duna Tv) nevezett meg, 32,8 százalékuk pedig különböző kereskedelmi csatornákat (Rtl klub, Tv2, ATV) jelölt meg.

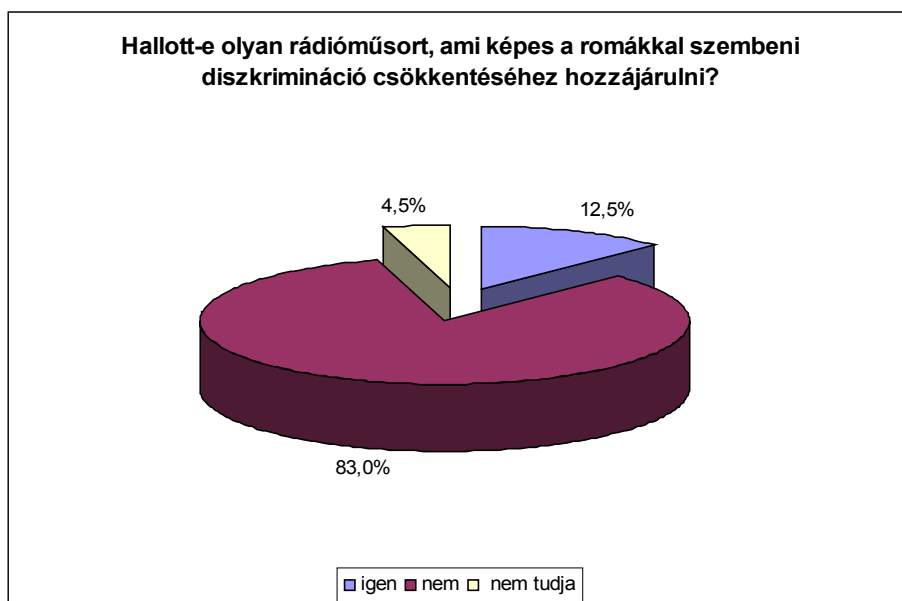
14. számú ábra: Televíziós csatorna típusa, ahol a műsort látta

A kevés válaszoló nagyon sokféle műsort nevezett meg. A legtöbben (8 fő) a különböző tehetségkutató műsorokat (Megasztár, X-faktor) nevezték meg. Néhányan általános válaszokat adtak, mint dokumentum film, vagy híradó, stb. Míg mások konkrét műsorokat neveztek meg (pl. Kusturica Macska-jaj című filmje, Győzike show, Fókusz vagy a 21. század). A válaszolók többsége azonban nem nevezett meg ilyen jellegű műsorokat.

A rádióműsorok esetében még kisebb azok aránya, akik halottak olyan jellegű rádióműsort, ami hozzájárulhat a romákkal szembeni diszkrimináció csökkentéséhez. A megkérdezettek mindössze 12,5 százaléka válaszolta azt, hogy halott ilyen jellegű műsort.

15. számú ábra: Hallott-e olyan műsort, ami a romákkal szembeni diszkrimináció csökkentéséhez képes hozzájárulni?

A válaszolók mindössze 7,9 százaléka, azaz 32 fő nevezett is meg rádiócsatornát, többségük (78,1%) a Kossuth rádiót nevezte meg, a többi rádiócsatorna esetében alapvetően egy megjelölés született.

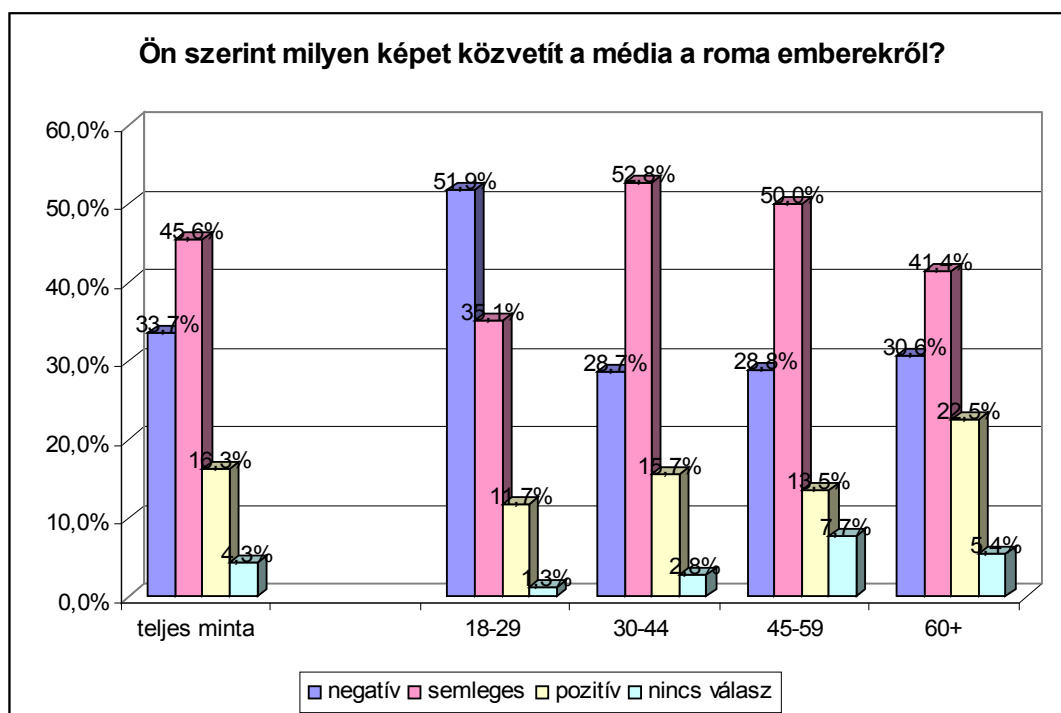
4. számú táblázat: Rádió csatorna megnevezése

Rádió csatorna	Elemszám	Százalékos megoszlás
Kossuth rádió	25	78,1%
Petőfi rádió	2	6,3%
Juventus	1	3,1%
Klub rádió	1	3,1%
mr4	1	3,1%
Rádió c	1	3,1%
Sláger rádió	1	3,1%
Összesen	32	100,0%

Műsort megnevezni pedig elenyészően kevesen tudtak, mindössze 12 fő a 400 kérdezettből (3,1%) és közülük is többen nem konkrét műsort jelöltek meg, hanem általánosan például kulturális műsor stb. megjelölést használtak.

III.4. A média romaképe

16. számú ábra: Ön szerint milyen képet közvetít a média a roma emberekről?

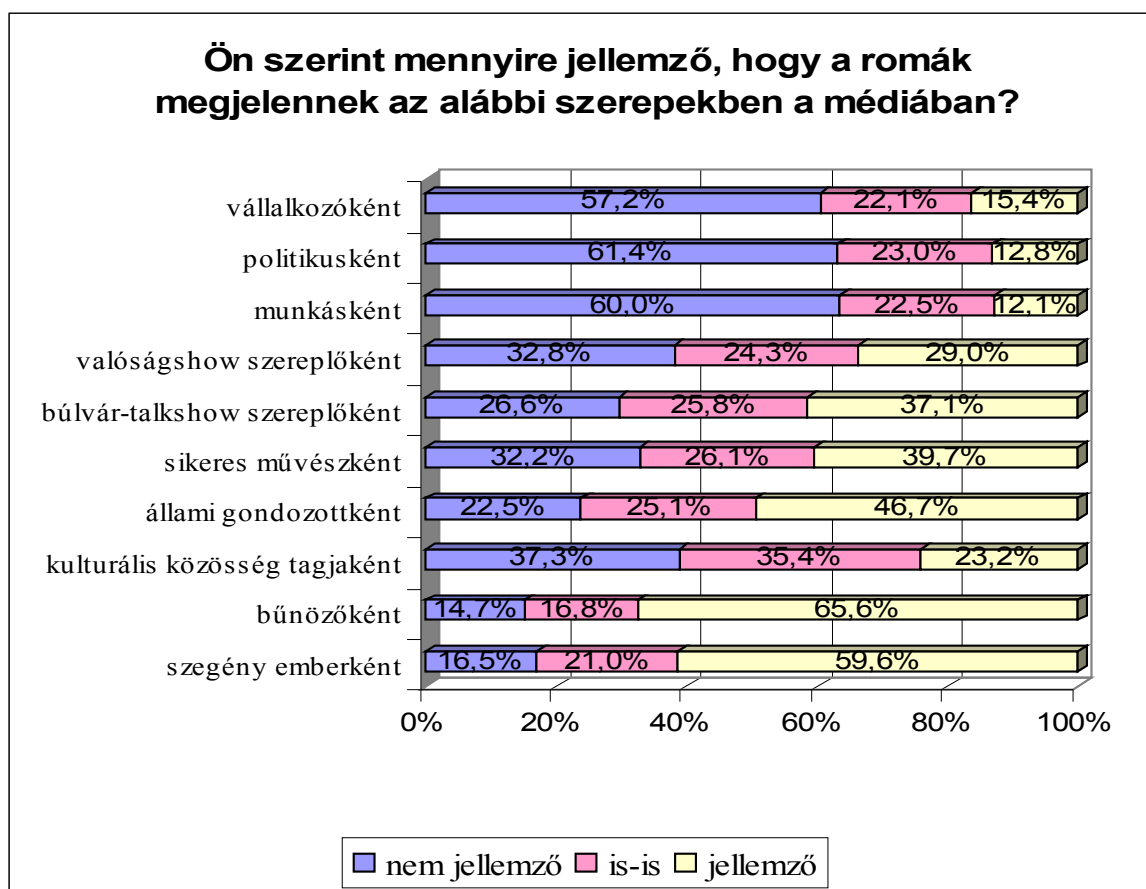

A válaszadók legnagyobb hányada (45,6%) szerint a média semleges képet közvetít a roma emberekről, 33,7 százalék válaszolta azt, hogy a romákról negatív képet közvetít a média és mindössze 16,3 százalék szerint a média romákról közvetített képe pozitív. A média romaképéről való vélekedés és a különböző társadalmi jelzőszámok kapcsoltára vonatkozóan azt találtuk, hogy nincs összefüggés a kérdezett neme, iskolai végzettsége, foglalkozási státusza és jövedelmi helyzete között. A média romákról alkotott képéről való vélemény szignifikáns összefüggést csak a korcsoporttal mutat.

Jelentős eltérést a teljes mintától a legfiatalabbak korcsoportja mutat. **A legfiatalabb korcsoportba tartozók legnagyobb arányban (51,9%) úgy gondolják, hogy a média által közvetített romakép negatív**, míg a többi korcsoport esetében a legtöbben a teljes mintához hasonlóan a romákról alkotott médiaképet semlegesnek tekintik.

Tovább finomítva a képet arra kértük a válaszadókat, hogy értékeljék, hogy szerintük milyen szerepekben jelennek meg a médiában a romák leginkább.

17. számú ábra: Mely szerepekben jelennek meg a romák leginkább?

A kérdezettek 65,6 százaléka szerint jellemző, hogy a roma emberek bűnözőként jelennek meg a médiában és hasonlóan magas arányban (59,6%) gondolják úgy a kérdezettek, hogy a romák szegény emberként szerepelnek a médiában. Emellett még viszonylag sokan, a válaszadók közel fele (46,7%) tartja jellemző szerepnek a médiában megjelenő romák esetében az állami gondozott szerepet is. A sikeres művész, a bulvár-talkshow és a valóságshow szereplő, valamint a kulturális közösség tagja kapcsán a lakosság véleménye heterogén képet mutat. A válaszadók többsége azonban úgy véli, hogy sem a vállalkozó (57,2%), sem a munkás (60,0%) sem pedig a politikus (61,4%) nem jellemző szerepe a roma embereknek a médiában. **Adataink azt jelzik, hogy a válaszadók úgy gondolják, leginkább hátrányosabb helyzetben lévő emberként (szegény, állami gondozott) vagy deviánsként (bűnöző) jeleníti meg a média a romákat.**

Faktorelemzéssel megnéztük, hogy a kérdésekre adott válaszok alapján milyen látens struktúra bontakozik ki a válaszadók roma médiaképéről. Az eljárás segítségével a romákról alkotott médiakép három típusát különítettük el. A pozitív roma médiakép azokra jellemző, akik úgy gondolják, hogy a romák a médiában kulturális közösség tagjaként, sikeres

művészként, munkásként, politikusként és vállalkozóként jelennek meg. A második típust azok alkotják, akik szerint a romák a médiában leginkább médiaszereplőként, tehát bulvár talkshow és valóságshow szereplőként jelennek meg. Míg a harmadik típust a negatív roma médiakép jelenti, amely szerint a romák a médiában szegényként, bűnözőként és állami gondozottként jelennek meg.

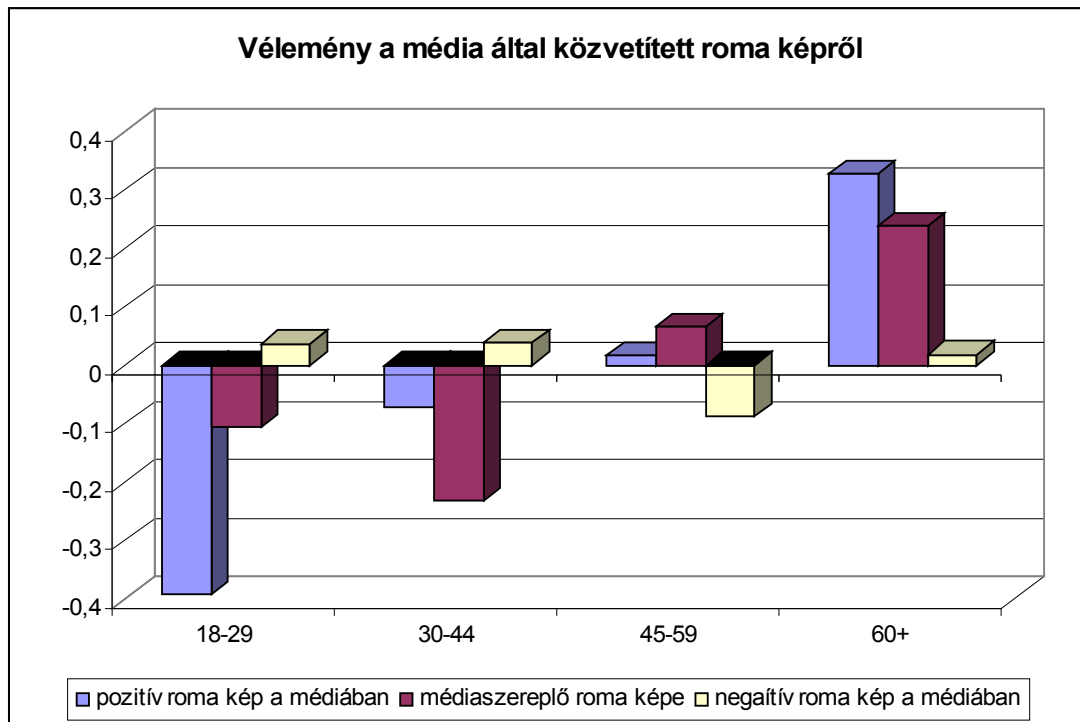
5. számú táblázat: Romák médiaszerepei - faktor mátrix¹

Romák médiaszerepei	Pozitív roma médiakép	Médiaszereplő roma kép	Negatív roma médiakép
Szegény emberként	6,040E-02	6,220E-02	,478
Bűnözőként	2,035E-02	1,510E-02	,504
Kulturális közösség tagjaként	,531	6,116E-02	,113
Állami gondozottként	,146	3,676E-02	,517
Sikeres művészként	,620	,246	-6,850E-02
Bulvár-talkshow szereplőként	,100	,972	,172
Valóságshow szereplőként	,259	,600	7,548E-03
Munkásként	,509	6,133E-02	,124
Politikusként	,744	8,919E-02	5,406E-02
Vállalkozóként	,675	,147	,182

Adataink azt jelzik, hogy az idősebb korosztályokra jellemző inkább a pozitív médiakép percepciója, míg ez a pozitív romakép a médiában nem jellemzi a fiatalabb korosztályokat.

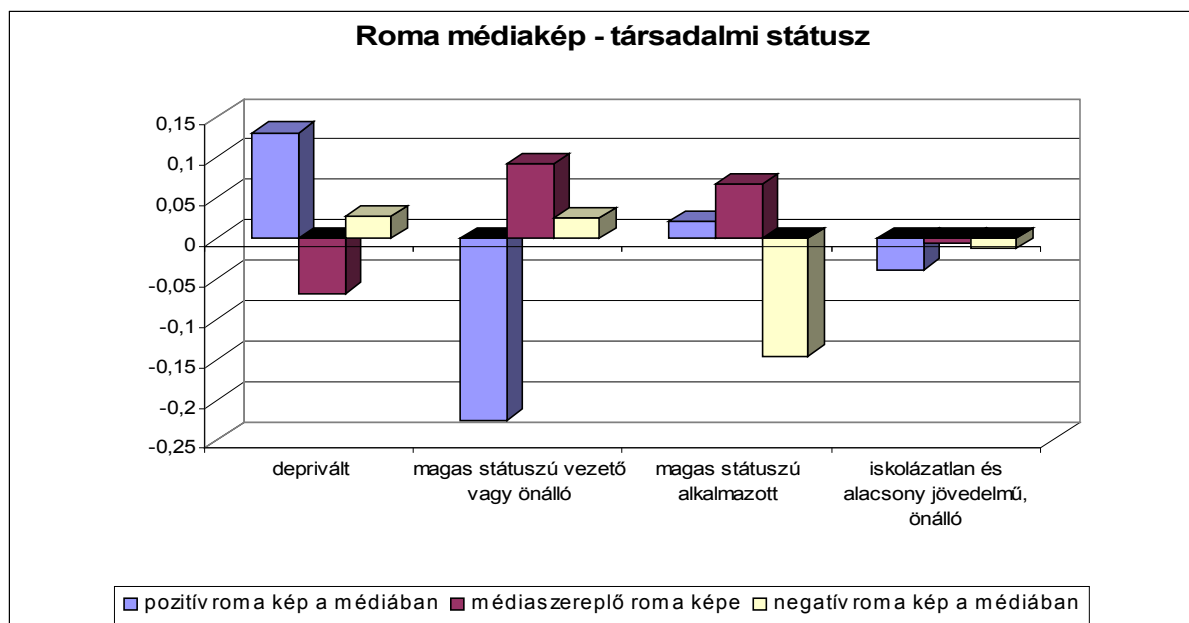
18. számú ábra: Média által közvetített romakép korcsoportok szerint

¹ A faktormátrixban a faktorsúlyok szerepelnek, amelyek azt jelzik, hogy az egyes változók mekkora súllyal alakítják a faktort. A változót annak a faktornak az alkotóelemének tekintjük, amelyiken a legnagyobb súllyal szerepel. Ezt kiemeléssel is jelöltük.

A romák médiaszereplőként való médiapercepciója is az idősebb korosztályokat jellemzi. Míg a negatív médiakép a középkorúak (45-59 év között) korcsoportján kívül minden korcsoportra jellemző.

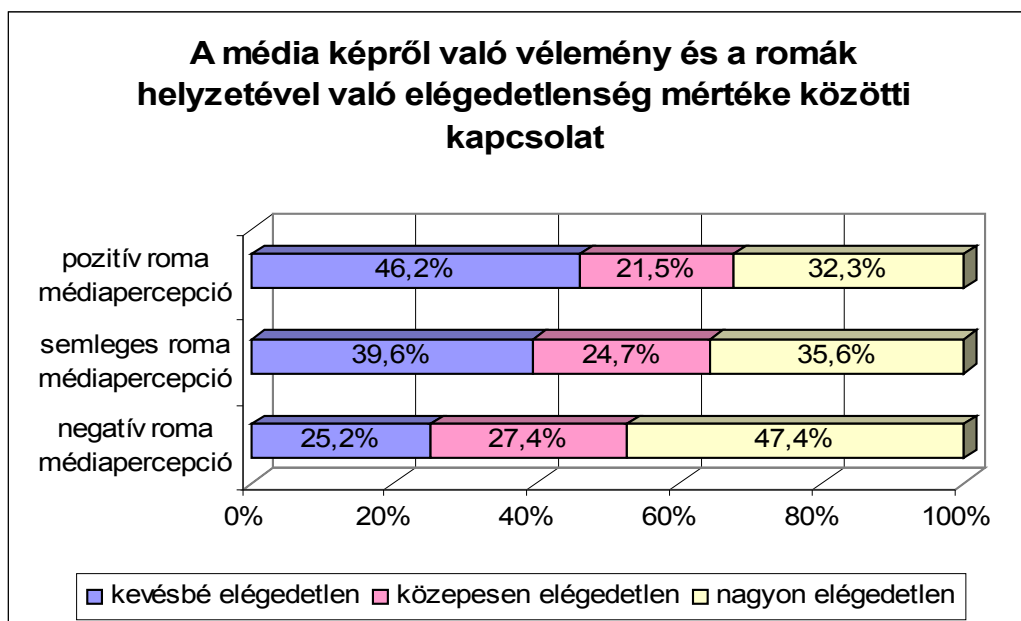
19. számú ábra: Roma médiakép társadalmi státusz szerint

A roma médiakép és társadalmi státusz kapcsolatáról pedig az mondható el, hogy **pozitív médiaképe a romákról az iskolázatlan, alacsony jövedelmű beosztottnak vagy inaktívoknak van és a magasabb jövedelmű és magasabb iskolai végzettségű alkalmazottnak. Média szereplőként reprezentálódnak a roma emberek a magasabb státuszú társadalmi csoportok, azaz a magas jövedelmű és iskolázottságú önállók és alkalmazottak számára egyaránt. Míg negatív roma médiaképpel a legalacsonyabb és a legmagasabb státuszúak rendelkeznek.**

A romák médiaképéről alkotott vélemény és a romák helyzetével való elégedetlenség mértéke konzisztens és szignifikáns kapcsolatot mutat.

20. számú ábra: Médiakép és a romák helyzetéről alkotott vélemény kapcsolata

Azok között, akik szerint a média pozitív képet közvetít a roma emberekről a legtöbben (46,2%) kevésbé elégedetlenek a romák helyzetével. Míg azok között, akik szerint a média romaképe negatív, legnagyobb hányadban (47,4%) olyanokat találunk, akik nagyon elégedetlenek a romák helyzetével. Azok között pedig, akik szerint a média semleges képet közvetít a romákról, nagyjából egyenlő arányban találunk a romák helyzetével nagyon és kevésbé elégedetleneket. Adataink azt jelzik, hogy **a lakosság körében van egy, a romákról inkább pozitívan és a romákról inkább negatívan gondolkodó csoport, ami kölcsönhatásban van a lakosság médiapercepciójával is.**

Összegzés

Az országos reprezentatív felnőtt lakosságra vonatkozó attitűdfelmérés célja a médiahatások és az állampolgári vélemények alakulása, magatartásmódok formálódása közötti összefüggések, valamint a romákat sújtó előítéletek megjelenésének a feltárása volt. Kutatásunk 400 fős telefonos kérdőíves felmérésre épül.

Vizsgáltuk, hogy ki a roma származású a felnőtt lakosság véleménye szerint. A származás tekintetében az számít a legfontosabbnak, hogy az illetőnek roma származásúak-e a szülei. Másodikként a leginkább az a meghatározó, hogy romának tartja-e magát valaki, míg harmadik a rangsorban az, hogy őrzi-e a cigány hagyományokat.

A társadalmi kirekesztés kérdéskörét vizsgálva, adataink azt jelzik, hogy a kérdezettek több mint 60%-a ugyan nem hallott az elmúlt 12 hónapban olyan esetről, hogy valakit cigánysága miatt hátrányos megkülönböztetés ért volna, számos helyszínt kirekesztőnek tartanak. Az első helyen a munkaerő-piac áll, majd a különböző szórakozóhelyek és az iskola. A rendőrségről is egy negatív kép rajzolódik ki. Legkevésbé a segítő szervezeteket, mint önkormányzat, szociális ellátás, egészségügyi szolgálat tartja a lakosság kirekesztőnek, bár itt is előforduló gyakorlatnak vélik a hátrányos megkülönböztetést. Általában a fiatalabb korcsoportba tartozók, valamint a magasabb iskolai végzettségűek és a települési hierarchiában magasabb pozíciójú településeken élők vélik úgy, hogy a vizsgált helyek, helyszínek kirekesztő gyakorlata jellemző napjainkban.

Vizsgáltuk azt is, hogy bizonyos szituációk hogyan érintenék a kérdezetteket. A legkevésbé szomszédja szeretne lenni a legtöbb kérdezett a romáknak. Erről főleg a magasabb végzettségűek gondolkodtak így, társadalmi státusz szerint pedig a magas státuszú alkalmazottak. Barátként és kollégaként inkább eltudják képzelni a cigányokat.

Adataink azt jelzik, hogy a romák helyzetével kapcsolatosan nagyfokú elégedetlenség figyelhető meg a felnőtt lakosság körében. A kérdezettek túlnyomó többsége elégedetlen a romák munkaerő-piaci helyzetével és társadalmi-gazdasági helyzetével. A felsőfokú végzettségűek között lényegesen nagyobb arányban találunk nagyon elégedetleneket (54%), mint az összes megkérdezett között.

A felnőtt lakosság véleménye szerint a romákkal szembeni diszkriminációhoz a társadalom minden jelentősebb intézménye és szereplője, valamint a romák és a romákkal foglalkozó civilek egyaránt hozzá tudnak járulni, a diszkrimináció csökkentése tehát mindenki közös felelőssége kell, hogy legyen.

A válaszadók úgy gondolják, jellemzően hátrányosabb helyzetben lévő emberként (szegény, állami gondozott) vagy deviánsként (bűnöző) jeleníti meg a média a romákat.

Vizsgálatunk egyik központi kérdése volt a médiaeszközök romák elleni diszkriminációban játszott szerepének megítélése. A kérdezettek közül nagyon kevesen tudtak megnevezni olyan műsorokat, amely szerintük hatékonyan hozzájárul a diszkrimináció csökkentéséhez. Azoknak a médiaeszközöknek a legjobb a megítélése, amelyek valamilyen személyes aspektusát képesek megjeleníteni a roma közösségnek, személyeknek (pl. tehetségkutató műsor, riport- vagy, magazinműsor). A legjelentősebb hatást alapvetően a különböző televíziós eszközöknek tulajdonítják, az újság és az internet megítélése már kevésbé pozitív. A társadalmi célú hirdetések esetében csak a televíziós megjelenés esetében fogalmaztak meg pozitív véleményt a kérdezettek.

A lakosság véleménye alapján arra következtethetünk, hogy a média döntően populáris eszközei révén érhet el jelentős eredményeket a romákkal szembeni diszkrimináció csökkentésében és egyenlőre hiányoznak azok a médiaeszközök és főként megjelenések, amelyek széles körben ismertek lennének a romákkal szembeni hátrányos megkülönböztetés csökkentésében játszott pozitív szerepükről.

Melléklet

KÉRDŐÍV

D1: A kérdezett neme:

1.	Férfi
2.	Nő

D2: Melyik korcsoportba tartozik az alábbiak közül?

1.	18-29
2.	30-44
3.	45-59
4.	60+
9.	NV

D3: Milyen jellegű településen él Ön?

1.	falu
2.	város
3.	megyeszékhely/megyei jogú város
4.	főváros

D4 : Melyik megyében él Ön?

20 - Budapest	05 - Csongrád	10 - J.-N.-Szolnok	15 - Szabolcs-Sz.-B.
01 - Baranya	06 - Fejér	11 - Komárom-E.	16 - Tolna
02 - Bács-Kiskun	07 - Győr-M.-S.	12 - Nógrád	17 - Vas
03 - Békés	08 - Hajdú-Bihar	13 - Pest	18 - Veszprém
04 - Borsod -A.-Z.	09 - Heves	14 - Somogy	19 - Zala

D5: Mi az Ön legmagasabb iskolai végzettsége?

1.	Kevesebb, mint 8 osztály
2.	8 osztály
3.	Szakmunkásképző, szakiskola
4.	Gimnáziumi érettségi
5.	Szakközépiskola
6.	Főiskola, egyetem
99.	nem tudja / nem válaszol

D6: Mi az Ön családi állapota?

1.	nőtlen / hajadon
2.	házas / élettárssal élő
3.	elvált
4.	özvegy
99.	nem válaszol

D7: Mi az Ön foglalkozása?

ÖNÁLLÓK, VÁLLALKOZÓ (tulajdonos, vagy résztulajdonos)	ALKALMAZOTT (nem a saját vállalkozásában dolgozik)
1. közepes és nagyvállalkozó 2. diplomás szabadfoglalkozású (pl. ügyvéd, fogorvos) 3. egyéni vállalkozó, bt-jében, kft-jében dolgozó, kisiparos, kiskereskedő 4. gazdálkodó, mezőgazdasági kisvállalkozó	VEZETŐK: 5. alsó vezető, csoportvezető, művezető 6. középszintű vezető 7. felső vezető (főoszt. vez. és felette) BEOSZTOTTAK: 8. beosztott értelmiségi (diplomával) 9. egyéb szellemi, szolgáltató, kereskedő 10. szakmunkás, technikus 11. betanított- vagy segédmunkás 12. mezőgazdasági fizikai dolgozó, idénymunkás, napszámos
13. nyugdíjas	14. GYES-en/GYED-en lévő
15. tanuló	16. munkanélküli
77 – nem tudja 99 – nem válaszol	

K1: Az Ön véleménye szerint ki a roma származású?

Roma származású az...	Egyetért	Nem ért egyet	Nem tudja	Nem válaszol
1. akinek barna a bőrszíne	1	2	77	99
2. aki cigány nyelvet beszél	1	2	77	99
3. aki cigány hagyományokat őriz	1	2	77	99
4. akinek a szülei romák	1	2	77	99
5. aki roma személlyel köt házastársi / élettársi kapcsolatot	1	2	77	99
6. akinek a gyermekei romák	1	2	77	99
7. aki romákkal köt barátságot	1	2	77	99
8. aki romák között él	1	2	77	99
9. aki romának tartja magát	1	2	77	99

K2: Az elmúlt 12 hónap során hallott-e olyan esetről, amikor valakit roma származása miatt ért hátrányos megkülönböztetés?

1.	igen
2.	nem
77.	nem tudja
99.	nem válaszol

K3: Az Ön véleménye szerint mennyire jellemző, hogy valakit roma származása miatt ér hátrányos megkülönböztetés az alábbi helyeken?

Hely megnevezése	soha	ritkán	gyakran	szinte mindig	Nem tudja	Nem válaszol
1. munkavállalásnál	1	2	3	4	77	99
2. munkaügyi központban	1	2	3	4	77	99
3. iskolában	1	2	3	4	77	99
4. közlekedés során, közlekedési eszközön	1	2	3	4	77	99
5. szórakozóhelyen / szabadidős tevékenység során	1	2	3	4	77	99
6. bíróságon	1	2	3	4	77	99
7. rendőrségen	1	2	3	4	77	99

8. önkormányzatnál	1	2	3	4	77	99
9. egészségügyi ellátás során	1	2	3	4	77	99
10. szociális szolgáltatás során (pl. családsegítés)	1	2	3	4	77	99
11. üzletben, boltban	1	2	3	4	77	99
12. szomszédok részéről	1	2	3	4	77	99
13. lakókörnyezetében az utcán	1	2	3	4	77	99
14. a lakóhelyétől távolabbi közterületen	1	2	3	4	77	99

K4: Hogyan vélekedik Ön az alábbi helyzetekről? Az 5 fokú skálán az 1-es azt jelenti, hogy Önt nagyon rosszul érintené az adott szituáció, az 5-ös pedig, hogy nagyon jól érintené.

Adott szituáció	Nagyon rosszul érintene	Inkább rosszul érintene	Semlegesen érintene	Inkább jól érintene	Nagyon jól érintene	Nem tudja	Nem válaszol
Ha roma származású szomszédja lenne	1	2	3	4	5	77	99
Ha roma származású munkatársa lenne	1	2	3	4	5	77	99
Ha roma származású barátja lenne	1	2	3	4	5	77	99

K5: Az Ön véleménye szerint inkább előny vagy inkább hátrány, ha valaki roma származású?

Roma származás	Inkább előny	Nincs jelentősége	Inkább hátrány	Nem tudja	Nem válaszol
	1	2	3	77	99

K6: Az Ön véleménye szerint a romákkal szembeni diszkrimináció csökkentéséhez az alábbi szereplők hozzá tudnak-e járulni?

Szereplők megnevezése	Inkább igen	Inkább nem	Nem tudja	Nem válaszol
1. Oktatási rendszer, iskolák	1	2	77	99
2. Munkahelyek, munkaadók	1	2	77	99
3. Helyi önkormányzatok	1	2	77	99
4. Kisebbségi önkormányzatok	1	2	77	99
5. Média	1	2	77	99
6. Politikai pártok	1	2	77	99
7. A magyar köztársaság kormánya	1	2	77	99
8. Roma származású emberek	1	2	77	99
9. Romákkal foglalkozó civil szervezetek, érdekképviselők	1	2	77	99
10. Roma származású celebek	1	2	77	99
11. Az országgyűlés	1	2	77	99
12. Európai Unió	1	2	77	99

K7: Az Ön véleménye szerint a romákkal szembeni diszkrimináció csökkentéséhez az alábbi médiaeszközök mennyire tudnak hozzájárulni? 1= egyáltalán nem, 5= teljes mértékben

Médiaeszközök megnevezése	Egyáltalán nem	Inkább nem	Semleges	Inkább igen	Teljes mértékben	Nem tudja	Nem válaszol
1. Roma személyekről szóló televíziós riportműsor	1	2	3	4	5	77	99
2. Romák helyzetét bemutató televíziós magazinműsor	1	2	3	4	5	77	99
3. Romák helyzetét bemutató rádiós magazinműsor	1	2	3	4	5	77	99
4. Roma személyek jellegzetes élethelyzetét bemutató óriásplakát	1	2	3	4	5	77	99
5. Társadalmi célú hirdetés TV-s kereskedelmi csatornán	1	2	3	4	5	77	99
6. Társadalmi célú hirdetés TV-s közszolgálati csatornán	1	2	3	4	5	77	99
7. Társadalmi célú hirdetés rádiós kereskedelmi csatornán	1	2	3	4	5	77	99
8. Társadalmi célú hirdetés rádiós közszolgálati csatornán	1	2	3	4	5	77	99
9. Romákkal foglalkozó újságcikkek	1	2	3	4	5	77	99
10. Roma család életét bemutató valóságshow	1	2	3	4	5	77	99
11. Tehetségkutató műsorok roma résztvevőkkel	1	2	3	4	5	77	99
12. Romákkal foglalkozó internetes újságcikkek, hír	1	2	3	4	5	77	99

K8: Az elmúlt 12 hónapban látott-e Ön olyan televíziós műsort, amely az Ön véleménye szerint képes a romákkal szembeni diszkrimináció csökkentéséhez hozzájárulni a romák élethelyzetével kapcsolatos minőségi tájékoztatás révén?

1.	igen
2.	nem UGRÁS -> K10.
77.	nem tudja UGRÁS -> K10.
99.	nem válaszol UGRÁS -> K10.

K9: Kérem, nevezze meg az adott televíziós csatornát és az adott műsor nevét!

Televíziós csatorna megnevezése	
Televíziós műsor megnevezése	
	77 – nem tudja 99 – nem válaszol

K10: Az elmúlt 12 hónapban hallott-e Ön olyan rádiós műsort, amely az Ön véleménye szerint képes a romákkal szembeni diszkrimináció csökkentéséhez hozzájárulni a romák élethelyzetével kapcsolatos minőségi tájékoztatás révén?

1.	igen
2.	nem UGRÁS -> K12.
77.	nem tudja UGRÁS -> K12.
99.	nem válaszol UGRÁS -> K12.

K11: Kérem, nevezze meg az adott rádióadót és az adott műsor nevét!

Rádióadó megnevezése	
-----------------------------	--

Rádiós műsor megnevezése	
77 – nem tudja 99 – nem válaszol	

K12: Ön szerint milyen képet közvetít a Média a roma emberekről?

1.	Teljes mértékben negatív
2.	Inkább negatív
3.	Semleges
4.	Inkább pozitív
5.	Teljes mértékben pozitív
77.	nem tudja
99.	nem válaszol

K13: Ön szerint mennyire jellemző, hogy a romák megjelennek az alábbi szerepekben a médiában? Értékelje 1-5-ig! 1= egyáltalán nem jellemző 5= nagyon jellemző

	1	2	3	4	5	Nem tudja	Nem válaszol
1. szegény emberként							
2. bűnözőként						77	99
3. kulturális közösség tagjaként						77	99
4. állami gondozottként						77	99
5. sikeres művészként						77	99
6. bűlvár-talkshow szereplőként						77	99
7. valóságshow szereplőként						77	99
8. munkásként						77	99
9. politikusként						77	99
10. vállalkozóként						77	99

K14: Mindent egybevetve Ön mennyire elégedett az alábbiakkal?

1 - nagyon elégedetlen, 5 - nagyon elégedett

	1	2	3	4	5	Nem tudja	Nem válaszol
1. általában a lakosság társadalmi-gazdasági helyzetével							
2. általában a romák társadalmi-gazdasági helyzetével						77	99
3. a roma családok jövőbeli kilátásaival						77	99
4. a többségi társadalomhoz tartozók jövőbeli kilátásaival						77	99
5. a romák munkaerő-piaci részvételével						77	99
6. a többségi társadalomhoz tartozók munkaerő-piaci részvételével						77	99
7. a romák egészségi állapotával						77	99
8. a többségi társadalomhoz tartozók egészségi állapotával						77	99
9. a romákkal kapcsolatos politikai intézkedésekkel						77	99
10. saját életével						77	99

K15: Mennyi az Ön átlagos havi jövedelme?

1. 20 ezer forint vagy kevesebb	5. 101-150 ezer forint
2. 21-40 ezer forint	6. 151-200 ezer forint
3. 41-70 ezer forint	7. 200 ezer forint felett
4. 71-100 ezer forint	77. nem tudja
	99. nem válaszol